

Muistiinpanoja uhrien luvatussa maasta

Ystäväkirjeestä 4/98.

Daniel Nylund

Katso tuoreempia kirjoituksiani; [Teoblogi](#)

Jos olen mielestäsi sortunut yksipuolisuuteen tai asiattomuuksiin tässä monia intohimoja herättävässä aiheessa, pyydän sinua antamaan palautetta. Voinhan seuraavassa kirjeessä korjata virheeni.

Uhrien luvattu maa

Nyt olen matkalla Israeliin, valtioon joka tänä vuonna täyttää 50 vuotta. Muistutan itseäni siitä, että YK:n ihmisoikeusjulistus on saman ikäinen. Kunpa toivoisinkin, että näiden synttäreiden viettäjät juhlisivat yhdessä. Niissä synttäreissä pitäisi kuitenkin piilottaa pöytien alle paljon enemmän ihmisoikeuksien loukkauksia kuin pöytien päälle mahtuisi tarjoiltavaa.

Synttärivuonna Israelilaiset ovat alkaneet kirjoittaa omaa historiaansa vähän itsekriittisemmässä valossa kuin aiemmin. TV-dokumentissa nimeltä *Tkuma* Israelin valtion historiaa ei esitetä vain sankarien ja marttyyrien valossa. Ensimmäistä kertaa kerrotaan myös vuonna 1948 tuhotuista 418:sta palestiinalaiskylästä, ja muista tuhon raunioista, joille Israelin valtio rakennettiin.¹ Lapsena opin kristillisen propagandan kautta, että juutalaiset vain tulivat autioon maahan ja saivat erämaan kantamaan hedelmää. Se ei ollut koko totuus. Esim. **Haifa, Jaffa ja Acre** olivat kukoistavia kaupunkeja, jotka jo elivät maan hedelmistä. Suuri osa Israelilaisten maasta on palestiinalaisten kehittämää. Alkuperäisen Israelin alueella asui noin 800 000 arabia, joista vain noin 100 000 jäi asumaan omille maille.

Toinen palestiinalaisten exodus tapahtui 1967 sodan aikana, jolloin noin 350 000 palestiinalaista joutui jättämään länsirannan ja Golanin alueet. Noin puolelle heistä tämä oli jo toinen pakolaisuus. Tänäpäin palestiinalaisia pakolaisia ja heidän jälkeläisiään on kaikenkaikkiaan noin 4,5 miljoonaa (70% koko palestiinalaisesta väestöstä), joista noin neljäsosa elää viheliäisissä pakolaisleireissä.²

YK päätöslauselmassa 194 sanotaan:

“Pakolaisten, jotka haluavat palata koteihinsa ja elää rauhassa naapureidensa kanssa, pitää sallia niin tehdä... Korvaus menetyistä omaisuudesta pitää maksaa niille, jotka eivät halua palata. Kansainvälisen lain mukaan siitä on vastuussa asianomaisen alueen hallitus.”

Tällaiseen sovintoon alueella on vielä pitkä matka.

Tämä on ensimmäinen matkani Israeliin. Aion viettää kolme päivää tutustuen WV:n projekteihin palestiinalaisten keskuudessa. Aikanaan minua pyydettiin ryhmien vetäjäksi Israeliin suunnatuille pyhiinvaellusmatkoille. En halunnut mennä. Koin vastenmielisyyttä kristittyjen Israel-rakkauden epärealistista ihannoivuutta ja sokeaa yksipuolisuutta kohtaan. Tiesin, että maailmanhistorian julmimman hävityksen uhrit ja heidän lapsensa ovat itse politiikallaan tuottaneet aivan liian monta uhria. Pelkään, että he ovat oppineet sortajiltaan enemmän kuin omasta uhrin kohtalostaan. Toivon olevani väärässä.

¹ Jerusalem Post. Aug. 20.-98

² *50 years Under the Tent*. Campaign for the Defence of Refugee Rights and Development. 1997 Annual Report. Badil Alternative Information Center and Al Quds Open University/Refugee Center. 1998

Mutta näinhän tapahtuu usein yksilölliselläkin tasolla: Lapsena piestyt jatkavat väkivallan perintöä seuraavalle sukupolvelle. Se on tietyllä tavalla ymmärrettävää, mutta ei silti hyväksyttävää. Aina on olemassa heräämisen ja vastuun oton mahdollisuus, sovinnon tekemisen pyhä kutsumus. Uhrin ei ole pakko siirtää kohtaloaan seuraavalle sukupolvelle.

Koneessa luen viimeistä *Herald Tribune* lehteä, jossa juutalainen **Eitan Felner** kirjoittaa:

“Israelissa elävänä ei ole olenkaan vaikeaa nähdä itsensä uhrina. Itsemurhapommitukset ovat tappaneet ja haavoittaneet tusinoittain ihmisiä viime vuosina... Silti meidän identiteettimme ikuisina uhreina estää meitä näkemästä että tänään olemme muutakin... saatuamme valtaa ja voimaa muiden yli olemme myös uusien uhrien tuottajia... Israelin nykyistä politiikkaa ei voida verrata keskitysleirien kauhuihin. Silti kokemamme kauheudet eivät oikeuta eivätkä selitä tänään tekemiämme vääryyksiä.” 3

Maailmassa on tuskin toista kansaa, jonka identiteetti on niin totaalisesti kietoutunut uhrina olemisen ympärille. Kaikki tärkeimmät juhlapyhät liittyvät uhrina tai ainakin uhattuna olemiseen. Jokainen lapsi tutustuu näiden pyhien kautta *toiseuteen*, joka on poikkeuksetta *vihollinen*. Perussanoma on se, että meihin kuulumattomat ovat vihollisia, tai ainakin mahdollisia uhkia.

Kalenterivuoden ensimmäinen juhla on *Hannukkah*, jossa juhlitaan muinaisten kreikkalaisten epäonnistunutta yritystä vallata Jerusalemin temppeli. Toinen juhla on *Purim*, jolloin juhlitaan persialaisten epäonnistunutta yritystä tuhota koko kansa. Sitten tulee *pääsiäinen*, jossa juhlitaan pelastumista egyptiläisten kynsistä. Sitä seuraa *Holocaustin* muistojuhla, **Hitlerin** toimeen paneman kansanmurhan muistojuhla ja *Itsenäisyyspäivä*, jolloin juhlitaan voittoa ensimmäisestä arabikansojen hyökkäyksestä -48. Viimeisenä on *Av* kuukauden yhdeksäs. Silloin surraan sekä ensimmäisen että toisen temppelin tuhoamista (babylonialaisten ja roomalaisten toimesta).

En vähättele näiden juhlien arvoa. Ihmettelen vain niiden mahdollista vaikutusta siihen, millä tavalla tällaisessa kulttuurissa kasvanut lapsi mieltää itsensä ja hänet joka ei kuulu meihin.

Toisaalta yksinkertainen ja mustavalkoinen jako meidän ja heidän välillä voi olla identiteettiä vahvistavakin vaikutus. Monet muut kansat ovat tänään hukassa identiteettinsä kanssa, nimenomaan siksi, että ovat menettäneet vihollisen, jonka kautta ovat aikaisemmin määritelleet itsensä. Venäjä ja USA, ja monet muut kansakunnat niiden myötä, ovat kylmän sodan loppumisen jälkeen menettäneet vihollisen, jonka pahuuden kautta oma identiteetti oli mahdollista rakentaa yksinomaan hyväksi.

Kansojen sisälläkin tämä itsensä määrittelemisen vihollisen kautta on käynyt yhä vaikeammaksi. Suomessakin vasemmisto, keskusta ja oikeisto on menettänyt täydellisen pahan vihollisensa. Vapautuneen markkinatalouden ylivoimaiset lainalaisuudet jättävät niin vähän ideologista liikkumatilaa, että kaikkien puolueiden käytännön politiikka on kuitenkin samojen voimien sanelemaa. Kulloinkin oppositiossa olevien puolueiden yritykset leimata valtaa pitävät puolueet täysin erilaisiksi itseen verrattuna kuulostavat sääliittävän pateettisilta. Kaikki muistuttavat yhä enemmän toisiaan. Pelkästään toisen uhrina olemisen ja itsensä määrittelemisen sen kautta on käynyt yhä vaikeammaksi. Oman identiteettinsä rakentaminen vihollisen kautta ei ole enää niin yksinkertaista.

Kun uhraaja paljastaa inhimilliset kasvonsa, uhrinkin on katsottava itseään peilistä.

(Löydätkö omasta elämästäsi jotain vastaavuutta tälle systeemille?)

Israelissa näin ei vielä ole. Vaikka suurin osa palestiinalaisista ja israelilaisista haluaisikin rauhaa, löytyy aina joku *Hamasin*, *Hizbollahin*, *Jihadin* tai *israelilaisten siirtokuntien* fanaattinen jäsen, joka

on valmis uhraamaan itsensä tappaakseen edes muutaman vihollisen. Jokainen palestiinalainen väkivallan teko auttaa israelilaisia näkemään *kaikki* palestiinalaiset vihollisinaan – ja itsensä uhrina. Tässä mielessä jokainen palestiinaisterroristi pelastaa israelilaiset menemästä itseensä. Sama pätee rajan toisella puolella.

Onneksi tämä mekanismi ei enää toimi aukottomasti. Israelissa on paljon ihmisiä, jotka ovat heränneet näkemään oman vastuunsa vihollisuuksien luomisesta ja kantavat myös oman vastuunsa rauhan rakentamisessa.

Ystävyiden Majatalo Palestiinassa

Saamastani ennakkomateriaalista koskettavin eniten tarina *Open Housesta*, rauhan keskuksesta **Ramlessa** (jossa en luultavasti ehdi vierailla).

Talon tarina alkaa Israelin valtion perustamisen jälkeen, jolloin **Dalia Landau** saapui Israeliin 11 kuukautta vanhana, yhdessä 50 000:n Balkanin alueen juutalaisen kanssa. Hänen perheensä asutettiin arabiperheeltä vallattuun taloon, jonka hänen isänsä myöhemmin osti valtiolta. Siitä tuli Dalian lapsuuden koti. Hän rakasti aidattua pihaa, jonka keskellä kasvoi iso appelsiinipuu. Hänen isänsä istutti pihalle *jakaranda* puun. Pienenä tyttönä Dalia istutti vielä palmun.

Eräänä päivänä 1967, pian kuusipäiväisen sodan jälkeen, kodin ovelle koputti siististi pukeutunut mies, **Bashir Al-Khayri**. Hän kertoi syntyneensä tässä talossa, mutta joutuneensa jättämään sen 6-vuotiaana (1948). Dalia päästi hänet sisälle. Katsoessaan Bashirin liikkeitä, hänestä tuntui että tämä mies oli tullut pyhäkköön.

Bashir kutsui Dalian vastavierailulle.

Dalia liikutui kohtaamastaan vieraanvaraisuudesta Ramallahin kylässä. Muille arabikulttuuria tunteville se ei varmaan olisi ollut yllätys. Kaikki arabit ovat tunnettuja nimenomaan vieraanvaraisuudestaan.

Samalla hän tajusi kuinka kaukana toisistaan hän ja Bashir olivat poliittisesti. Molemmat tulkitsivat Lähi-Idän tapahtumia oman kansansa kärsimysten kautta. Bashir oli poliittisen aktiivisuutensa takia ollut monta kertaa vaikeuksissa Israelin poliisin kanssa.

Tämän jälkeen Bashirin sokea isä, joka oli rakentanut talon 1930, halusi myös vierailla talossa. Hän kosketteli hartaasti rakentamiaan kivimuureja. Kun hän syleili istuttamaansa appelsiinipuuta kyöneleet valuivat hänen ryppyisille poskilleen. Viimeistään silloin Dalia tajusi, että tämä koti ei ollut vain hänen kotinsa.

Vähän tämän jälkeen Dalia luki lehdestä, että Bashir oli vangittu ja tuomittu 15 vuoden vankeuteen, syytettynä avunannosta pommi-iskuun. Dalia oli tietenkin järkyttynyt. Mutta hän ei enää voinut tuntea pelkkää vihaa ihmistä kohtaan, jonka lapsuuden kodissa asui. Hän ajatteli Bashiria joka kerta kulkiessaan vankilan ohi.

Seuraavien vuosien aikana Dalia oppi lisää oman talonsa historiasta. Hänelle oli kerrottu, että arabit jättivät talonsa vapaaehtoisesti. Tosiasia oli että **David Ben Gurion** pakotti kaikki **Ramlen** ja **Lyddan** asukkaat jättämään asuntonsa. **Yitzhak Rabin**, joka oli silloin kenttäkomentajana, kertoi tästä totuudenmukaisesti muistelmissaan, mutta Israelin valtiollinen sensuurikomitea on estänyt sen kohdan julkaisemisen tähän päivään asti.

Dalian rakkaus maataan kohtaan menetti lapsellisen viattomuutensa. Vihollinen oli saanut *sinän* hämmentävät kasvot.

Vanhempien kuoltua Dalia peri talon. Samaan aikaan hän avioitui rauhanaktivisti **Yehezkel Landaun** kanssa ja perusti kodin Jerusalemiin.

Bashirin vapauduttua vankilasta Dalia otti häneen uudestaan yhteyttä neuvotellakseen yhteisen lapsuuden kodin kohtalosta. Bashir oli liikuttunut aloitteesta. He sopivat, että talo vihittäisiin paikallisen arabiväestön lasten koulutukseen ja paikaksi, jossa palestiinalaiset ja juutalaiset voisivat kokoontua työstämään toisistaan tekemiään vihollisuuskuvia.

Näiden keskustelujen aikana alkoi palestiinalaisten kansannousu, *Intifada*.⁴ Bashir joutui toisen kerran elämässään pakolaiseksi, tällä kertaa Jordaniin. Dalia kirjoitti *Jerusalem Post* -lehteen avoimen kirjeen Bashirille. Siinä hän kertoi tarinan heidän yhteisestä kodistaan. Samalla hän haastoi Bashirin julkisesti sanoutumaan irti väkivallasta ja etsimään rauhanomaisia keinoja taistelussaan oikeuksiensa puolesta. Kirjoitus julkaistiin monissa lehdissä ympäri maailmaa.

Kolme vuotta myöhemmin heidän yhteisessä kodissaan aloitettiin kaksitasoinen työ. Päivisin se oli alueen ensimmäinen arabilasten (joista noin viidesosa oli kristittyjä) päiväkotia ja iltaisin siitä tuli *“Arabilais-Juutalaisen Yhteiselon Keskus.”* Ohjelmaan kuului leirejä 8-15 vuotiaille, yhteisiä lastenkasvatusseminaareja arabeille ja juutalaisille, taide- ja kielikursseja, keskustelu- ja tutustumisiltoja, jne. Talon oli myös muiden rauhaa edistävien järjestöjen käytössä.

Open Housea johtaa kolme perhettä. Yksi on muhamettilainen, toinen juutalainen ja kolmas kristitty. Talon tarina on mikroskooppisen pienen rauhan kipinä Lähi-Idän sotaisassa historiassa. Dalia kerää miehensä Yehezkelin kanssa varat talon ylläpitoon. He toivovat, että luottamus korvaisi pelon, anteeksianto vihan ja että kärsimys muuttuisi empatiaksi vastapuolta kohtaan.

Vaikka työ on mittasuhteiltaan pientä, se on saanut yllättävän paljon myönteistä julkisuutta israelilaisessa ja kansainvälisessä mediassa.

Kollektiivinen rankaisu

Minua on vaivannut israelilaisen oikeuskäytännön kaksijakoisuus. Kun arabit tekevät rikoksia, rangaistus on yleensä kollektiivinen. Koko perheen koti hävitetään, koko Gazan tai länsirannan alue suljetaan. Palestiinan hallinnolle kuuluvia varoja jäädytetään. Hedelmäpuita hävitetään (200 000 palestiinalaisten omistamaa hedelmäpuuta on tuhottu viimeisen kymmenen vuoden ajan) jne.

Kun yksi Hebronin siirtokuntalainen, **Baruch Goldstein**, neljä vuotta sitten ampui kuoliaaksi 29 **Ibrahimin** moskeijassa rukouksessa ollutta palestiinalaista, Israel otti vakavasti perustavaa laatua olevan periaatteen, jonka mukaan vain yksilö on vastuussa teoistaan. Silti hänen tekonsa oli koko Hebronilaisen siirtokunnan intohimojen huipentuma. Hänelle rakennettu sankarihauta on edelleenkin yhteisön pyhimmin suojeltuja paikkoja.

Israelilaisten yleinen mielipide oli silloin valmis sulkemaan koko fanaattisen siirtokunnan, joka kiihkaasti vastustaa rauhaa palestiinalaisten kanssa ja vuoden -67 sodassa valloitetujen maiden takaisin luovuttamista.

Pari vuotta myöhemmin israelilainen siirtokuntalainen sai 1 *agorotin*, noin kymmenen pennin, sakot palestiinalaisen tappamisesta.⁵

⁴ Intifadan aikana tapettiin noin 1500 palestiinalaista. Kymmeniätuhansia loukkaantui. Suuri osa heistä alaikäisiä. Israelin puolella väkivallan uhreina kuoli noin 50. Suurin osa heistä sotilaita.

⁵ <http://www.ariga.com/lawsummary.htm>

Luin juuri *Jerusalem Post* -lehdestä innoittavan tarinan juutalaisesta naisjuristista, **Allegra Pachecosta**, joka on herännyt näkemään kollektiivisen rangaistuksen vain yhtenä koston muotona. Hän kertoo osallistuneensa erään teini-ikäisen itsemurhapommittajan juutalaisen uhrin hautajaisiin. Tietenkin hän itki omaisten kanssa. Pari kuukautta myöhemmin hän puolustaa juristina pommittajan perhettä estääkseen heidän kotinsa tuhoamista. Omaiset tuomitsivat attentaatin ja pitivät sitä vääränä. Silti israelilaiset pitivät oikeutenaan hajoittaa heidän kotinsa maan tasalle.

Juutalainen Allegra on vihkiytynyt oikeuden edessä puolustamaan tämän kostokierteen palestiinalaisia uhreja (Gazan alueen juristeja kielletään usein edustamasta asiakkaitaan oikeudessa). Yleensä hänellä on hyvin vähän mahdollisuuksia voittaa ainuttakaan oikeusjuttua. Hän ei ole luopunut juutalaisesta uskostaan. Allegra kertoo imevänsä inspiraationsa nimenomaan siitä. Mutta rahakkaasta urasta hän on luopunut. Palestiinalaisilla on harvoin varaa maksaa hänelle sellaisia palkkioita, joita voisi muualla saada. **Buberin** lailla hän on vihkiytynyt mahdottoman tuntuiseksi unelmalle: Hän taistelee rotusorrosta vapaan Israelin puolesta, sellaisen kotimaan rakentamiseksi, joka kohtelisi juutalaisia ja palestiinalaisia samanarvoisina.

Buber sanoi vastaavan taistelun keskellä:

*”Jokaisen sielun sisin kysymys on: ”Uskallanko vihkiytyä sille, mikä näyttää täysin mahdottomalta vai mukaudunko siihen, mikä näyttää täysin väistämättömältä?””*⁶

(Ennen kuin jatkat lukemista, mieti hetken aikaa, onko itselläsi kiusaus mukautua siihen, mikä näyttää täysin väistämättömältä, vai tunnetko kutsua tehdä jotain sen eteen, mikä näyttää täysin mahdottomalta.)

Perjantai. 21.7. klo. 02.00

Illan ensimmäinen tapaaminen meni poskelleen, koska jouduin odottamaan taksia melkein neljä tuntia lentokentällä. En yksinkertaisesti viitsinyt mennä mukaan siihen taisteluun, mitä takseista käytiin. Katselin vain vierestä ihmeissäni, kun ortodoksijuutalaiset ryntäsivät seuraavan taksin kimppuun. Lopulta taksimies, joka oli jo moneen kertaan nähnyt minut, tuli luokseni ja kysyi olenko valmis maksamaan tietyn hinnan. Sanoin että olen, vaikka tiesin ennakkoinformaation pohjalta, että hän rokotti ainakin kolminkertaisen hinnan. Niin huono olen pitämään kiinni oikeuksistani.

Harmi kuitenkin, illallinen paikallisten pappien kanssa olisi ollut mielenkiintoinen tapa aloittaa tämä reissu.

Onneksi halvan arabihotellihuoneen televisio on rikki. Muuten en ehkä olisi jaksanut lukea kolme tuntia WV:n toimiston jättämää infopakettia meneillään olevista projekteista. Hävisin taistelun kyyneleitä vastaan, kun luin kuvauksia israelilaisten tuhoamista kodeista ja toisaalta erilaisista paikallista sovintoa rakentavista projekteista.

Lauantaina 22.7. Klo 02.00

Omien synnit

Kahdeksalta oli aamiainen rabbi **Jeremy Milgromin** ja palestiinalaisen papin, **Salim Munayerin**, kanssa. Jeremy toimii *Rabbi's For Human Rights* -järjestön johdossa.⁷ Hän tuli samalla reissulla

⁶ **Maurice Friedman.** *Martin Buber's Life and work. The Later years, 1945-1965.* Wayne State University Press. Detroit 1988. Friedman s. 350

hakemaan noin 30 000 mk:n avustusta. Sillä hän oli samana päivänä menossa ostamaan teltat ja muita varusteita, niille yhdeksälle palestiinalaisperheelle, joiden Hebronin laaksossa sijainneet kodit oli lähipäivinä tuhottu uusien juutalaisten “turvarajojen” alta.

Meillä synkkasi välittömästi. Hän oli ikäiseni mies, mutta jotenkin paljon vanhemman oloinen. Kohtasin orvon sielun, väsyneen idealistin, joka ei tuntenut itseään enää kotiin kuuluvaksi omiensa joukossa. Hänen sydämensä oli murtunut omiensa syntien tähden. Silti hän oli jotenkin varjeltunut kyynisyydeltä. Hänen hymyssään näkyi sydäntä ja kyyneleitä.

Jäin miettimään miksi juuri omien synnit rikkovat sydämen niin syvältä. Tuska tuntui myös omalta. Onhan minullakin ihmisryhmiä, joihin olen tuntenut kuuluvani. Vieläkin he tuntuvat , jollakin irtipääsemättömällä tavalla, omalta taustaperheeltä.

Omien synneiltä on vaikeampi piiloutua sokean vihan taakse. Kun itselleen rakkaat ihmiset tekevät pahaa, heidät on vaikeampi hylätä. Heistä ei saa tekemälläkään totaalaisia muukalaisia, jotka ovat aivan erilaisia kuin minä. Heistä ei niin helposti voi tehdä “täysin pahoja vihollisia”, joita voi sydämensä kyllyydestä inhota. Kun minulle tutut, aivan tavalliset ihmiset ja arjessaan hyvää tahtovat rakastettavat yksilöt tekevät pahaa, joudun lamaannuttavaan ristiriitaan: Miten ilmaisen vihani heidän tekojaan kohtaan sortumatta vihaamaan heitä itseään? Ja toisaalta: Miten voin puolustaa uhria joutumatta itsekin uhriksi ja rakkaiteni hylkäämäksi?

Minun on pakko tunnistaa heissä myös itseni. Heidän käytöksensä provosoi minussa sellaista vihaa, joka tuo hylkäämisen ja väkivallan käyttämisen kiusauksen hirvittävän lähelle itseäni. Oman väkivaltani osoite olisi ehkä toinen kuin heidän. Sitä pidättelee vain se, että minä olen kiusattu käyttämään väkivaltaa *omiani* kohtaan.

Luulen, että juuri tämä ristiriita murtaa sydämen. Onko se edes huono asia? Ehkä tällaisesta murtuneisuudesta pitäisi tulla maailmanlaajuinen epidemia. Kun vihaan ja samalla rakastan omiani, väkivaltaani pidättelee juuri se voima, jonka pitäisi olla pidäkkeenä mille tahansa väkivallalle: *Jokainen ihminen kuuluu samaan Jumalan luomaan ihmiskuntaan. Kaikki ovat omiani.* Jokaisen ihmisen pitäisi olla minulle *sinä* eikä *se*.

Kuka tahansa itseään tutkiskeleva ihminen tietää kuinka mahdotonta tämä on käytännössä. Oletan että jokaisella meistä on yksilöitä tai ryhmiä, jotka ovat meille tarpeeksi muukalaisia, voidaksemme halveksia ja vihata heitä ilman mitään sisäistä ristiriitaa. Juuri siksi meille voi tehdä hyvää murtua rabbi Milgromin lailla, omiemme syntien tähden. Ehkä vasta se herättää meidät näkemään oman syntimme?

Jeremy ei vain jaa rahaa ja avustustarvikkeita. Missä tahansa joku palestiinalaisten koti on uhattuna, hän asettautuu kolleegoineen ihmismuuriksi kodin suojaksi. Yleensä se ei auta mitään. Väkivaltaa käyttäville sotilaille on helppo tehtävä raivata väkivallattomat protestoijat pois tieltä. Hyvänä rakennusmiehenä ja puutarhurina hän jää auttamaan jälleenrakentamista, tai uudisrakentamista. Rabbina hän tarjoutuu myös traumatisoitujen palestiinalaisten sielunhoitajaksi. Ihmettelin eivätkö palestiinalaiset vieroksu juutalaista rabbia sielunhoitajana. Jeremy vakuuttaa, ettei ole koskaan kokenut joutuneensa torjutuksi palestiinalaisten taholta – omiensa taholta kyllä.

7 Muita WV:yhteistyökumppaneita rauhan edistämiseksi ovat: *Wi'am Conflict Resolution Center* (Wi'am on arabiaa ja tarkoittaa sydämellisiä suhteita), *HEAL*, palestiinalaisten ja juutalaisten yhteinen järjestö, jonka tavoite on organisoida ihmisiä auttamaan poliittisen väkivallan uhreja, *OPEN HOUSE* rauhankeskus Ramlessa, *Birzeit University Human rights Action Project* (tarjoaa juriidista apua ihmisoikeuskysymyksissä)

En ihmetellyt kun hän sanoi isänsä (joka myös oli rabbi) pitäneen **Buberia** hengellisenä isänään. Buber halusi loppuun asti pysyä omiensa joukossa. Hän teki kuitenkin kaikille selväksi, että hänen solidaarisuutensa siionistien kanssa oli vahvasti kriittistä solidaarisuutta.

Martin Buber kirjoitti muutamaa vuotta ennen kuolemaansa:

“Vain sisäinen vallankumous voi parantaa kansamme vihan murhaavasta taudista, joka on raunioittamassa meidät täysin. Vain sellaisen jälkeen maamme vanhat ja nuoret voivat myöntää kuinka suuri on vastuumme niistä arabipakolaisista, joiden kaupunkeihin ja kyliin olemme asettautuneet. ...Heidän peltojaan me nyt viljelemme, heidän istuttamien puiden hedelmiä me keräämme. Ryöstämiimme kaupunkeihin ja kyliin me pystytämme koulumme, hyväntekeväisyyslaitoksemme, rukoushuoneemme ja toitotamme jatkuvasti kuinka juuri me olemme “kirjan kansa” ja “kaikkien kansojen valo”.”⁸

En valitettavasti päässyt rabbi Jeremyn kyytiin. Olisin halunut jäädä pidemmäksikin aikaa tämän miehen avustajaksi ja oppilaaksi. Nuorempana ja perheettömänä, tai vailla omaa kotikulmien taistelua olisin ilman muuta jäänyt.

Siirtokunnat ja reservaatit

Hebronin kaupunki on länsirannan kiusallisin paikka, sekä palestiinalaisille, että juutalaisille. 150 000:n palestiinalaisen keskellä on v. 1979 perustettu 400:n hengen kiihkojuutalainen siirtokunta, jota suojelee kymmenkertainen määrä israelilaisia sotilaita. Siirtokuntalaiset tekevät parhaansa provosoidakseen palestiinalaisten vihat niskaansa. Maallistuneet juutalaiset ovat kyllästyneet uhraamaan miljoonia valtion varoista näiden fanaatikkojen suojelemiseen.

Tänä aamuna toistaiseksi tunnistamaton palestiinalainen oli tunkeutunut rabbi **Shlomo Ra'an**an asuntovaunuun ja puukottanut hänet kuoliaaksi. En usko, että mikään syy voi pyhittää murhan. Tämäkin murha oli raukkamainen, raaka ja kaikin puolin tuomittava. Se on omiaan lietsomaan vain lisää fanaattisuutta puolin ja toisin. Ihmettelen miksei **Arafat** käytä kaikkea arvovaltaansa tuomitukseen julkisesti ja mahdollisimman ankarin sanakääntein tällaiset teot.⁹

Silti murha saa monet israelilaiset taas kerran asettamaan kyseenalaiseksi koko siirtokunnan ylläpitämisen mielekkyyden ja oikeudellisuuden. Rabbi Ra'anin kuului yhteen niistä seitsemästä perheestä, jotka asettautuivat Hebronin sydämeen väkivaltaisesti. Heidän jälkeensä tuli lisää siirtolaisia. Kaikki asennoituvat ja käyttäytyvät kuin valloittajat. He nöyryyttävät paikallisia asukkaita päivittäin. Jopa heidän lapsensa tuntevat itsensä vapaiksi solvaamaan, kiroamaan, sylkemään ja kivittämään ohikulkevia palestiinalaisia. Teini-ikäiset rikkovat arabinaapureitten omaisuutta ja aikuiset tekevät kaikkensa provosoidakseen naapureittensa väkivaltaisuutta Israelilaisten sotilaitten suojissa. Itse he ovat vapautettuja asepalveluksesta.

Tämä on juutalaisten patriarkkojen kaupunki ja juutalaisilla pitäisi olla oikeus vierailta juurillaan. On vain sääli, että patriarkkojen oletettuja hautoja varjelee nyt joukko ihmisiä, jotka samalla tekevät kaikkensa vastustaakseen minkäänlaista rauhan tekoa naapureittensa kanssa.

Vanhat Testamentin kertomuksessa¹⁰ **Aabraham** lähestyi alueen asukkaita, *heettiläisiä* “syvään kumartaen” ja muukalaisuutensa nöyrästi tunnustaen. Hän pyysi saada ostaa heettiläisiltä luolan

8 Ihud Ner. Jan - Febr. 1961.

9 Tätä kirjettä viimeistellessäni Israelissa on tehty kaksi uutta terrori-iskua, jotka Arafat on välittömästi tuominnut jyrkin sanoin, ensimmäistä kertaa jopa Israelin televisiossa.

10 1Moos. 23:3-20.

sukuhaudaksi ja oli valmis maksamaan siitä täyden hinnan. Heettiläiset pitivät Aabrahamia Jumalan miehenä ja tarjosivat maapaikan ilmaiseksi.

Kovin ovat tavat muuttuneet.

Edesmenneen **Yitzhak Rabinin** hallitus ei uskaltanut purkaa Hebronin siirtokuntaa edes silloin kun yksi siirtokunnan jäsenistä, **Baruch Goldstein**, oli tappanut kymmeniä rukouksessa olevaa muslimia moskeijaansa. Yleinen mielipide oli valmis koko porukan väkivaltaiseen siirtämiseen alkuperäisille mailleen. Heillä on kuitenkin vahvasti järjestäytyneen äärioikeiston tuki takanaan ja siirtokunnan purkaminen merkitsisi tänä päivänä melko varmaa sisällissotaa.

Netanyahun hallitus ei enää näytä edes harkitsevan asiaa, vaan syyttää yhä enemmän veronmaksajien rahaa siirtokunnan vahvistamiseksi.

Kaupungin lähialueilla asuu 150 000 palestiinalaista, joiden maat ovat jatkuvasti uhattuna 6000:n israelilaisen laajentaessa siirtokuntiaan. 51% Hebronin alueen maista on takavarikoitu siirtokunnille, sotilastukikohdille jne. Tällä hetkellä noin 100 perhettä pelkää kotiensa tuhoamista.

Terrorin monet kasvot.

Palestiinalaisten kotien hävittäminen mitä erilaisimmista syistä oli kiivaimmillaan palestiinalaisten kansannousun, *Intifadan*, aikana. Silloin yli tuhat kotia räjäytettiin joko kollektiivisena rankaisuna tai "turvallisuussyistä". Mutta vielä Oslon rauhansopimuksen jälkeenkin lähes 600 palestiinalaisten kotia on jyrätty maan tasalle. Yleensä näihin romutusjuhliin kuuluu maan takavarikointi. Yksistään viime vuonna yli 2,4 km² takavarikoitiin juutalaisten siirtokuntien tai niihin rakennettavien teiden tieltä. 11 Kaikenkaikkiaan noin 65 - 70% valloitetun länsirannan alueista ja noin 30% Gazan alueesta on takavarikoitu.

Jerusalemmissäkin palestiinalaisia ajetaan jatkuvasti kodeistaan ja tilalle tulee israelilaisia kolonialisteja. Netanjahun aikana ainakin 24 palestiinalaiskotia on tuhottu itse pääkaupungissa. Vaikka Jerusalemin palestiinalaiset ovat Israelin kansalaisia, heidän olojaan kurjistetaan myös passiivisesti. 30% kaupungin väestöstä on palestiinalaisia. Silti vain alle 10% kaupungin sosiaalipalveluista menee heidän käyttöönsä.

Strategiana näyttää selvästi olevan palestiinalaisten ajaminen siirtokuntien piirittämiin, toisistaan eristettyihin (Palestiinalaisten itsehallinta-alueitten asukkaat eivät voi tavata sukulaisiaan toisella alueella. Yksinomaan Gazassa on 1200 opiskelijaa, jotka eivät enää pääse takaisin opiskelupaikkaansa koska se on valloitetun alueen toisella puolella.) ja erittäin ahtaasti rajattuihin reservaatteihin, joiden ulkopuolelta on käytännössä mahdotonta saada rakennuslupaa.

Jopa beduiinit yritetään siirtää omilta mailtaan näihin täyteen pakattuihin, vähitellen ghetoiksi muuttuviin leireihin. Vaikka perhe olisi omistanut maat vuosisatoja, jälkeläiset eivät saa rakennuslupia edes omille mailleen.

Silti 21 ensimmäistä länsirannalle rakennettua siirtokuntaa pystytettiin ilman minkäänlaista lupaa keneltäkään. Kaikki tila "luonnolliselle kasvulle" on varattu israelilaisten siirtokunnille. Ei ihme että "vapaaehtoinen" maastamuutto lisääntyy – niiden palestiinalaisten joukossa, joilla on siihen taloudellisesti varaa.

11 Tilastotiedot: LAW - The Palestinian Society for the Protection of Human Rights and Environment. (Hallituksesta riippumaton kansalaisjärjestö, joka tutkii sekä israelilaisten ja palestiinalaisten tekemiä ihmisoikeusrikkomuksia).<R>PO Box 20873 Rerusalem, via Israel. Tel: (972)(2) 5812364/5824559. Fax: 5811072. Email: law@lawsociety.org>

Antaakseen tälle tragedialle ihmisen kasvot, kaksi palestiinalaisia puolustavaa Israelilaista, **Jeff Halper** (*Israeli Committee Against Home Demolitions*) ja **Rich Meyer** (*Christian Peacemaker Team in Hebron I2*), julkaisivat viime keväänä yksityiskohtaisen raportin yhden köyhän palestiinalaispariskunnan epätoivoisesta taistelusta saada rakentaa talo itselleen ja kymmenelle lapselleen, perimälleen maalle.

Kun tämä traaginen kertomus, (johon toistaiseksi on kuulunut useita rakennuksen tuhoamisia, ja jopa perheen pienimpiin kohdistunutta sotilaiden väkivaltaa) levisi maailmalle, mm CNN:n ja amerikkalaisen lehdistön kautta, Israelin viranomaiset laativat siihen oman vastineensa. Jos olet kiinnostunut, voit tutustua alkuperäiseen raporttiin, vastineeseen ja sen vastineeseen Internetistä.13

Miksi näitä siirtokuntia sitten rakennetaan? Hепreankieliseen päivälehteen *Ha'aretz*in kirjoittava israelilainen **Danny Rubinstein** tyypittää siirtokunnat neljään luokkaan.14

Ensimmäiset ovat luonteeltaan *nostalgisia*. Niillä hän tarkoittaa muutamia juutalaisten muinaishistoriaan liittyviä siirtokuntia.

Toiset ovat *turvallisuus*perustein rakennettuja siirtokuntia. Niitä alettiin perustaa -67 sodan jälkeen valloitetulle länsirannalla ja Gazan alueelle. Jälkimmäisillä ei ole enää minkäänlaista turvallisuusfunktioita. Pikemminkin päinvastoin. Muutaman sadan israelilaisperheen turvallisuuden takaaminen Gazan siirtokunnissa maksaa valtiolle kymmeniä miljoonia. Heidän läsnäolonsa ja käytöksensä provosoi palestiinalaisia tavalla, joka vain lisää Israelin turvallisuusongelmia.

Kolmannet ovat *poliittis-uskonnollisia* siirtokuntia. Ne ovat suuremmasta Israelista unelmoivien ortodoksijuutalaisten perustamia siirtokuntia.

Ensimmäinen niistä perusti **Rabbi Moshe Levinger** sataprosenttisesti palestiinalaiseen Hebronin kaupunkiin, heti vuoden -67 sodan jälkeen. Siitäkin on tullut valtiolle raskas turvallisuustaakka ja ehkä kaikkein räikein tahra Israelin valtion kansainväliselle imagolle.

Suurin osa yli sadasta tällaisesta siirtokunnasta perustettiin valloitetun länsirannan ja Gazan alueelle 80-luvulla - ja rakentaminen jatkuu yhä. Rakentajat ovat hyvin organisoituneita fanaatikkoja, jotka mieluiten liittäisivät kaikki vallatut maat pysyväksi osaksi Israelin valtiota ja ajaisivat loputkin palestiinalaiset pois tai ainakin jättäisivät heidät toisen luokan kansalaisiksi.

Neljäs ja tuorein siirtokuntien muoto perustuu rahaan. Nämä ovat *taloudellisista* syistä perustettuja siirtokuntia, joiden valtti on 10 minuutin matka Jerusalemissa tai jostain toisesta suuremmasta taloudellisesta keskittymästä. Näihin muutettiin alunperin vain halvemman asunnon toivossa, mutta poliittinen oikeisto ja uskonnollinen ääriaines on näilläkin alueilla vahvistumassa. Molemmat tarjoavat "paremmat" perusteet siirtokuntien olemassaololle valloitetuilla alueilla.

Juutalais- ja palestiinalaiskristityt.

Toinen aamiaisvieraamme, **Salim Munayer**, on *Musalaha* -järjestön perustaja ja johtaja. Salim oli olemukseltaan niin rauhallisen hymyileväinen, että en heti tavoittanut hänen elämänsä intohimoa. Ensivaikutelman perusteella häntä olisi voinut pitää jonkun maailman pahuudesta eristetyn

12 CPT on mennoniittien, kveekareiden ja veljesseurakuntien joukossa syntynyt aloite, joka tukee väkivaltaa ehkäiseviä ryhmiä eri puolilla maailmaa. CPT P.O. Box 6508 Chicago, IL 60680 USA. (www.prairienet.org/cpt)

13 [Http://www.ariga.com/cpt0010.htm](http://www.ariga.com/cpt0010.htm)

14 Palestine - Israel Journal. No. 5 -95.

pikkuseurakunnan pyhäkoulunopettajana. Kuitenkin hän on vihkiytynyt hyvin vaikean dialogin synnyttämiseen ja ylläpitämiseen.

Hän yrittää tuoda palestiinalaisia kristittyjä ja messiaanisia juutalaisia yhteen, siinä toivossa että edes paikalliset kristityt voisivat esimerkillään olla edesauttamassa rauhan rakentamista. Siihen on vielä pitkä matka. Molemmilla ryhmittymillä on syvät ennakkoluulot ja suuret teologiset erimielisyydet voitettavinaan. Hän kuitenkin uskoo, että samaan messiaaseen uskovien juutalaisten ja palestiinalaisten välinen sovinto voisi olla paikallisesti ja kansainvälisesti merkittävä toivon kipinä uskonnollisten ristiriitojen luvatussa maassa.

Salim kokoaa molempien ryhmien johtajia erilaisiin seminaareihin ja pienryhmiin. Muutaman kerran vuodessa hän lisää soppaan vielä kourallisen länsimaalaisia pakanakristittyjä ja vie koko porukan läkähdyttävälle viikon matkalle Siinain erämaahan. Siellä he saavat purkaa turhautumiaan ja tutustua toistensa ongelmiin. Kukaan ei voi poistua ovet paukkuen, koska erämaassa kaikki ovat riippuvaisia toisistaan.

Salim kertoo esimerkin palestiinalaisesta naisesta, joka hämmästyi juutalalaisten kristittyjen täydellistä tietämättömyyttä palestiinalaisten uskonveljiensä ja -sisariensa elinolosuhteista, vaikka elivät vain kävelymatkan päässä Itä-Jerusalemista tai lyhyen bussimatkan päässä Beethlehemistä. Harvat olivat koskaan vierailleet palestiinalaisten alueilla tai pitäneet minkäänlaista yhteyttä arabikristittyihin. Hänestä täysin maallistuneet israelilaiset olivat paljon paremmin tietoisia palestiinalaisten kärsimyksistä ja suhtautuivat niihin avoimen empaattisesti.

Kaikkein tyrmistynein hän oli messiaanisten juutalaisten argumentista, jonka mukaan palestiinalaisten yksinkertaisesti pitäisi hyväksyä se hinta, jonka joutuvat maksamaan Jumalan suunnitelmien toteutumisesta.

Messiaaniset juutalaiset taas ihmettelevät kuinka tietämättömiä palestiinalaiset kristityt ovat *Holocaustista*, keskitysleireistä ja juutalaisten vainoja täynnä olevasta historiasta. Heitä loukkaa se, että palestiinalaiset näkevät heidät vain maahan tunkeutuneina valloittajina.

Jotkut palestiinalaiskristittyjen johtajista ovat suostuneet juutalaiskristittyjen veljiensä kanssa vierailemaan *Holocaust* museossa, **Yad Vashem**issa. Se on riipaiseva dokumentti ainakin viisi miljoonaa juutalaisuhria vaatineesta kansanmurhasta. Melkein jokaisessa messiaanisessa seurakunnassa on jäseniä, jotka ovat toisen tai kolmannen sukupolven kärsijöitä tästä maailmanhistorian julmimmasta teurastuksesta. Seuraavaksi on tarkoitus viedä tämän ryhmän juutalaiset vetäjät palestiinalaisten kyliin ja hajoitettujen kotien raunioille.

Kummatkin kansat ovat todellakin aika tietämättömiä toisen osapuolen kärsimyksistä. Siksi juuri niistä jakaminen ja vastapuolen tarinoiden kuuleminen on ollut vahvin osa Salimin järjestämien erämaaretkien sovintoa rakentavasta vaikutuksesta. On vaikea vihata sitä, jonka kärsimys on saanut yksilölliset kasvot. On melkein mahdoton pitää vihollisenaan ihmistä, joka edes hetken aikaa on ollut minulle *sinä*, eikä *se*.

Salim muisteli vuotta 1993, jolloin Israelilaiset ja palestiinalaiset solmivat **Oslossa** puitesopimuksen rauhalle. Palestiinan kristityt suhtautuivat siihen epäuskoisesti, epäillen ettei Israel tule pysymään sille uskollisina, koska fundamentalistinen oikeisto piti sitä suurena petoksena. Samalla he pelkäsivät mitä palestiinalaiset ääriainekset tekisivät sen estämiseksi.

Kristinuskoon kääntyneet juutalaiset puolestaan järkyttyivät sopimuksesta, koska se sotki tyystin heidän profetaalisen kalenterinsa, joka lupasi valitulle kansalle enemmän maita, eikä suinkaan vetäytymistä sodassa vallatuista alueista.

Yasher Intrater on yksi niistä messiaanisten juutalaisten johtajista, joka *Musalahan* toiminnan kautta on uskaltanut myöntää:

*“Joskus me innostumme niin paljon Israelin valtion perustamiseen liittyvien profetioiden täyttymyksistä, että unohdamme arabiveljemme kuuluvan samaan ihmiskuntaan kuin me.”*¹⁵

Toiset messiaaniset juutalaiset ovat avoimesti tukeneet esimerkiksi militantista ortodoksisjuutalaisten järjestöä, *Zu Artzainua* (= Tämä maa on meidän), tai muita oikeistolaisia sionistijärjestöjä, joiden pelätään aiheuttavan jopa sisällissodan, mikäli hallitus tekee yhtään lisämyönnytystä palestiinalaisille. Ironista kyllä, samat järjestöt saavat avointa tukea myös fundamentalistiselta kristikunnalta. Täällä näyttää joskus siltä, että evankeliumi on sodan, väkivallan, alistamisen ja veren sanomaa, eikä rauhan rakentamista.

Sekä palestiinalaiset että juutalaiset kokevat eri syistä olevansa vähemmistöjä, joita vastapuolen suuri enemmistö uhkaa:

Muutamaa miljoonaa juutalaista tuntuu uhkaavan koko 800 miljoonainen muslimiväestö ja Israelin Sotilaallisen ylivallan alla palestiinalaiset kokevat itsensä vähemmistönä

Kummankin kansan kristityt ovat siis vähemmistöjä vähemmistöjen sisällä. Tämä ruokkii taipumusta suhtautua elämään henkiinjäämistästeluna, jossa vastapuolen ihmiset tyypitetään kasvottomiksi vihollisiksi. Vainoharhaisuus, ylenpalttinen itsensä ja oman asemansa puolustaminen, eristäytyminen muista ja ihmisten jakaminen vain ystäviin tai vihollisiin kuuluvat molempien osapuolten psykologiseen mentaliteettiin.

Kuitenkin osapuolet ovat myös erilaisia. Juutalainen mentaliteetti pitää oikeassa olemista korkeampana arvona kuin rauhan säilyttämistä. He arvostavat itsenäistä ja kriittistä ajattelua, siinä missä arabit mieluiten välttelevät kiistakysymyksiä, koska arvostavat vieraanvaraisuutta yli kaiken.

Suurin osa messiaanisista juutalaisista on eri puolilta tulleita maahanmuuttajia vailla välitöntä juurituntumaa tähän maahan. Useimmilla palestiinalaiskristityillä sen sijaan on kymmenien sukupolvien pituiset juuret maahan, jonka sisällä ovat pakolaisina.

Monet Salimin järjestämistä tapaamisista on täytynyt viime hetkellä peruuttaa, koska palestiinalaiset eivät ole saaneet kulkulupia tai kaikille palestiinalaisille on julistettu ulkonaliikkumiskielto. Silti hän jaksaa jatkaa siltojen rakentamista, jossa useimmat sillat vihollisen alueelle on aikoja sitten poltettu.

Mielessäni jään siunaamaan Salimin työtä Jeesuksen sanoin:

*“Autuaita ovat rauhan tekijät: He saavat Jumalan lapsen nimen.”*¹⁶

Nolo epäkohtaaminen

Olisin halunnut olla hetken aikaa yksin Jeremyn ja Salimin herättämien ajatusten ja tunteiden kanssa. Siihen ei kuitenkaan ollut aikaa. Ohjelmassa oli WV:n Itä-Jerusalemossa olevan toimiston

¹⁵ *Seeking and Pursuing Peace. The Process, the Pain, and the Product.* Edited by Salim J. Munayer. Musalaha Ministry of Reconciliation. PO Box 52110. Jerusalem. 91521.

¹⁶ Matt. 5:9

palestiinalaisen henkilökunnan tapaaminen. Pyynnöstä pidin heille hartauspuheen. En kokenut oloani siinä roolissa kovin mukavaksi. Puhuin tietenkin myös Buberista, joka oli ensimmäisiä epäonnisia rauhan rakentajia juutalaisten ja arabien välillä.

Jälkeenpäin hävetti.

Vaikka puhuin kohtaamisen tärkeydestä, en oikeasti kohdannut heitä. Olin niin aamutapaamisen pauloissa ja tulevan ohjelman lumoissa, etten pysähtynyt ottamaan siistin toimiston keskellä työskenteleviä ihmisiä ihan tosissani. Naivistisesti kuvittelin, että heidän elämänsä on yhtä hyvässä järjestyksessä kuin toimisto, jossa he työskentelivät. Nolointa on myöntää, että minun oli vaikea siirtyä kahden pioneerin ja johtajan kohtaamisesta tavallisten toimistopuurtajien kohtaamiseen. Olin omaa tärkeyttäni pönkittäväkseni arvuuttanut nämä ihmiset vähemmän tärkeiksi. Siksi en suhtautunut heihin yhtä suurella uteliaisuudella ja tutustumishalulla.

Vasta kun jälkeenpäin kuulin enemmän heidän käytännön työstään ja kaikista niistä henkilökohtaisista vaikeuksista ja jännitteistä, jota tämä työ heille tuottaa, tajusin ohittaneeni tärkeän kohtaamisen hetken.

Taas kerran jouduin tunnustamaan, että alitajuisesti tai tietoisesti valittu ennakoasenne mahdollistaa kohtaamisen tai tekee sen mahdottomaksi. En minä mokannut mitään hyvää suoritusta. Hoidin hommani ihan hyvin, mutta asenteitteni takia sydämessäni ei ollut tarpeeksi tilaa aidolle kohtaamiselle.

Välinpitämättömyys on väkivallan yleisin ja arkisin muoto.

Kommuuni

Pieni kävelyretki korttelin ympäri vei yllättäen *Jerusalem* -elokuvasta tuttuun entiseen kommuuniin. Tämä siis oli se paikka, jossa monet ruotsalaiset ja amerikkalaiset 1800 -luvulla kokoontuivat odottamaan Jeesuksen toista tulemistä ja maailmanloppua. Nyt se oli upea hotelli: **The American Colony Hotel**. Halusin tietää enemmän sen historiasta, koska elokuvan katsominen sai vuosi sitten sisälmykseni ihan sekaisin. Se kuvasi niin uskottavasti lapsuudesta tuttuja fanaattisen maailmanlopun odotuksen tunteja.

Kaikki alkoi siitä, kun nuori menestyvä juristi ja liikemies **Horatio Spafford**, hänen vaimonsa **Anna** ja neljä lasta kokivat elämänsä katastrofin. Heidän talonsa ja koko Chicagon keskusta tuhoutui tulipalossa 1871. Palon jälkeen Horatio antautui auttamaan kodittomiksi jääneitä köyhiä perheitä. Työ uuvutti rikkaan miehen loppuun ja hän päätti pari vuotta myöhemmin lähteä perheineen lomalle Eurooppaan. Viime hetken velvoitteet kuitenkin pakottivat hänet lähettämään perheensä ensin. Matkalla luksuslaiva **Ville de Havre** törmäsi toiseen laivaan. Vaimo Anna oli yksi niistä 47:stä, jotka pelastuivat. Heidän neljä tytärtään hukkuivat satojen muiden matkustajien kanssa.

Päästyään perille Anna lähetti sähkeen:

“Pelastettu yksin.”

Horatio lähti seuraavalla laivalla hakemaan vaimoaan. Matkalla kapteeni yllätti kertomalla milloin he olivat juuri sillä kohtaa missä edellinen laiva oli uponnut. Syvästi uskonnollinen Horatio tarttui heti kynään ja kirjoitti Amerikassa kuuluisaksi tulleen virren. *“It is Well With My Soul”*. Sanat kuulostavat minusta aika todellisuutta pakenevilta. Mies kiittää vain oman sielunsa pelastusta, paikassa, jossa hänen lapsensa ovat kuolleet.

Takaisin Chicagossa he yrittivät rakentaa sirpaleistaan uutta elämää. Anna synnytti pari lasta lisää, mutta onnettomuudet jatkuivat. Kun heidän poikansa kuoli nelivuotiaana, seurakunnassa alettiin jo

supista, että nämä ihmiset ovat varmaan tehneet jotain hirveää syntiä, koska Jumala näin ankarasti heitä rankaisee.

Kuulostaako tutulta?

Seurakunta uskoi kostonhaluiseen ja uhria vaativaan Jumalaan. Kun jotain paha tapahtuu, täytyy aina löytää syyllinen. Syyllisestä tulee samalla kätevä selitys muidenkin kärsimykseen. Hänestä tulee syyllinen myös seurakunnan sisäisiin ristiriitoihin. Mutta pyhä seurakunta ei vihaa omiaan. Siksi sen sisältä täytyy löytyä joku “ulkopuolinen”, johon kaiken agression voi kohdistaa.

“Jos hän olisi oikeasti Jumalan lapsi, häntä ei voisi kohdata noin suuri onnettomuus. Hänen on täytynyt tehdä jotain sellaista, joka ansaitsee Jumalan vihan.”

Uhrin tehtävä on luoda sovintoa, palauttaa rauha maahan. Tällä kertaa uhriksi kelpasi Horatio Spafford, ja hänen perheensä. Hänet kuviteltiin Jumalan vihan kohteeksi, ja siksi kaikilla Jumalan seuraajilla oli vapaat kädet kanavoida oma vihansa samaan kohteeseen. Heidät “luovutettiin Saatanan haltuun” ja erotettiin seurakunnasta.

Näin on tehty kautta aikojen: Kun yhteisössä on harmoniaa uhkaavia ristiriitoja, keskinäinen aggressio kohdistetaan yhteen kohteeseen. Kun hänet on uhrattu, seurakunta on hetken aikaa taas yhtenäinen. Rauha kestää kunnes keskinäinen kateus ja torjuttu vihanpito, josta kukaan ei ota henkilökohtaista vastuuta, vaatii taas uuden uhrin. Kaikki omat aggressiot pannaan vihaisen Jumalan piikkiin, ja yhden syntipukin kannettavaksi.

Syntipukit päättivät paeta Jerusalemiin. Siellä he perustivat kommuunin johon pian liittyi noin 150 aitoa alkukristillisyyttä etsivää uskovaista Amerikasta ja Ruotsista. Porukan kasvaessa liian suureksi he onnistuivat ostamaan erään sheikin, itselleen ja neljälle vaimolleen, rakentaman suuren talon.

Yhdessä he aloittivat kibbutsimaisen elämänmuodon vuosia ennen ensimmäisen juutalaisen kibbutsin perustamista. Kaikki omaisuus oli yhteistä ja täydellinen selibaatti kuului ainakin alkuun ehdottomiin sääntöihin. Kun Jemenistä saapui v. 1882 satoja pennittömiä juutalaisia pakolaisia, he pitivät sitä lopun ajan profetioiden täyttymyksenä ja ruokkivat heitä. Silti he palvelivat myös muslimeja. Ensimmäisen maailmansodan aikana yhteisö ruokki jopa 2000 ihmistä päivittäin. Kun Jerusalem v. 1917 siirtyi turkkilaisten hallinnasta brittien mandaatin alle, yhteisön upeasta talosta tuli uusien valloittajien suosittu kohtaamispaikka.

1920-luvulla yhteisön näkökulma alkoi muuttua. He olivat toimintansa aikana samaistuneet paikallisen väestön tarpeisiin sen verran syvästi, että alkoivat pitää siionismia uhkana palestiinalaisten oikeuksille.

Seuraavat sukupolvet luopuivat kuitenkin ideologian rippeistäkin ja muuttivat paikan vähitellen luksushotelliksi, jossa monet valtion päämiehet ovat yöpyneet. Alkuperäisen kommuunin jälkeläisiä on kuulemma edelleen talossa, mutta alkuperäisestä visiosta näkyy vain romantisoituja muistoja. Täällä ei odoteta maailmanloppua, eikä Jeesuksen toista tulemistä, vaan uusien rahakkaiden asiakkaiden ilmestymistä. Täällä ei enää etsitä alkuseurakunnan ihanteita ja omaisuuden keskinäistä jakamista. Söin ruokalistan halvimmän voileivän ja tunsin itseni silti ryöstetyksi.

Betlehem ja vesi

Seuraavaksi ohjelmassa oli vierailu Betlehemissä. Kaupunki on viimeiset kolme vuotta muodollisesti ollut palestiinalaisten hallitsemaa aluetta – tai ainakin se mitä Betlehemistä on jäljellä. 61% Betlehemin alueesta jäi Israelilaisten siirtokuntien, ja niille johtavien teiden alle. Israelilaiset ovat rakentamassa myös “uuden Betlehemin” **Bar Homan** siirtokunnan viereen. Sen tarkoitus on palvella miljoonia kristittyjä pyhiinvaeltajia, joita odotetaan alueelle vuosituhannen vaihteessa. Sieltä tarjotaan suoraa

bussikytyä vanhan Betlehemin pyhille paikoille ja takaisin. Alueelle rakennetaan myös suuri tehdas, jossa teollisesti valmistetaan oliivipuusta muistoesineitä. Se on tehokas tapa tehdä vanhan perinteen mukaiset palestiinalaiset käsityöläiset työttömiksi ja ehkäistä palestiinalaisia ansaitsemasta pyhiinvaelluksista mitään. Kristityt itse tuskin noteeraavat, että 500-luvulla rakennettu bysanttilainen ja gregoriaaninen luostari, sekä **Saint Theodoruksen** kaivo jää uusien rakenteiden alle.

Uusi moderni keskus, viiden tähden hotelleineen, tulee noin kilometrin etäisyydelle oletetusta Jeesuksen syntymäpaikasta. Kaksi tuhatta vuotta sitten **Joosefille** ja **Marialle** ei löytynyt tilaa majatalosta. Nyt majatalon ulkopuolelle jäävät kaikki alueen palestiinalaiset, myös kristityt palestiinalaiset, jotka ovat viljelleet näitä maita koko tämän ajan. Jo nyt, takavarikoitujen maiden takia, noin 2400 Betlehemin asukasta on menettänyt toimeentulonsa.¹⁷

Lähi-Idän *Kirkkojen Neuvosto* on aina ajanut rauhan asiaa juutalaisten ja arabien välillä. Näiden maiden takavarikoinnin jälkeen se antoi seuraavan julkilausuman:

“...Ei voi olla mitään rauhaa ilman todellista oikeudenmukaisuutta. Kun kristityt valmistautuvat juhlimaan Kristuksen syntymän 2000:tta juhlavuotta, heidän on myös osoitettava solidaarisuuttaan palestiinalaisille, jotka yrittävät puolustaa maitaan...”

Poikkeuksellisen kuumien kesän loppu tuntuu minunkin jaloissani. Minun oli ihan pakko luopua rakkaista buutseistani ja ostaa sandaalit. Muuten saisin jaloistani perusteellisesti marinoidun ja hyvin kypsytetyn illallisen.

Palestiinalaisille kuuma kesä on tuottanut aivan toisenlaisia ongelmia. Vierailuni aikana Israelin valtion kontrolloimat vesiputket olivat sylkeneet pölyä jo kolmen viikon ajan. Koko kesän aikana täällä on saatu vettä hanoista keskimäärin joka 20:s päivä. Säännöllisesti vettä tulee vain sen pääputken varrella, joka kulkee alueen halki israelilaisten siirtokuntaan.

Saadakseen vettä Betlehemin palestiinalaiset joutuvat ostamaan sitä Jerusalemin puolelta kanistereissa, kolminkertaiseen hintaan. Sekin on mahdollista vain silloin kun sattuvat nöyryyttävien kuulustelujen ja pitkällisen jonotuksen jälkeen saamaan kulkuluvan – joka sekkin voidaan evätä raja-asemalla, mistä tahansa mielivaltaisesta syystä .

Silloinkin kun putket toimivat, vettä tulee keskimäärin vain 50-85 litraa päivässä asukasta kohden. Hyvinä aikoina sekkin tulee vain kolmen tunnin erissä, joka neljäs päivä. Vettä joudutaan varastoimaan katoille sijoitettuihin tankkeihin (joihin israelilaisilla sotilaille oli tapana kusta, silloin kun vielä partioivat alueella). Saman alueen israelilainen siirtokunta saa 280 - 300 litraa per asukas.¹⁸ Heillä riittää vettä myös puutarhojensa kasteluun ja uima-altaitensa täyttämiseen.

Raamattukoulu

Kävimme palestiinalaisten kristittyjen 1979 rakentamassa raamattukoulussa, **Betlehem Bible College**, jota World Vision on tukenut. Se on ekumeeninen laitos, joka tarjoaa teologisen koulutuksen paikallisille kristityille.

Koulun on perustanut tri. **Bishara Averd**. Hänen isänsä kuoli harhaluodista -48, Israelin valtion perustamisen yhteydessä syntyneissä kahakoissa. Bishara oli silloin yhdeksän vuotias. Leskeksi jäänyt äiti joutui seitsemän lapsen kanssa pakolaisiksi.

¹⁷ *On Being*. December 1996 / January 1997.

¹⁸ Ha'aretz Daily Newspaper. Aug.20. -98.

Hyvin poikkeuksellisten olosuhteiden kautta Bishara sai stipendin amerikkalaiseen yliopistoon, ja valmistui siellä teologian tohtoriksi. Sen jälkeen hän palasi takaisin kotimaahansa paimentamaan nuoria palestiinalaisia, jotka olivat hänen laillaan kärsineet pakolaisuudesta. Heidän seurassaan hän huomasi edelleen ohjautuvansa katkeruuden kautta ja rohkaisevansa sitä myös seurakuntalaisissa. Hän meni itseensä ja kääntyi rukouksessa Kristuksen puoleen. Eräänä yönä hän koki Jeesuksen pyyhkivän katkeruuden sydämestään.

“Hetkessä vihani, turhautumiseni ja toivottomuuteni vaihtui rakkaudeksi”

Tämän kääntymyksen jälkeen hän saattoi jatkaa työtään siunaten vihollisiaan. Seurakuntalaisetkin huomasivat muutoksen ja tulivat sen kautta haastetuiksi. Pian tämän jälkeen hän perusti ekumeenisen raamattukoulut länsirannalle, Gazaan ja Betlehemiin. Niiden kautta hän on ollut ahkerassa dialogissa muslimien, israelilaisten ja messiaanisten juutalaisten kanssa. Betlehemin koulu tarjoaa myös työpaikkoja paikallisille käsityöläisille ja ihmissuhdeneuvontaa sekä kristityille, että muslimeille. PLO:n ylin johto ja palestiinalaiset yleensä arvostavat häntä ihmisoikeuksien ja sosiaalisen hyvinvoinnin puolustajana.

Uusin projekti on kerätä kunnan julkinen kirjasto palvelemaan alueen noin 80 000:tta muslimia ja kristittyä. Lisäksi koulu tarjoaa sekä muslimeille että kristityille erilaista ammattikoulutusta. Koulun entiset oppilaat työskentelevät paikallisissa kirkoissa, sosiaalialan laitoksissa ja pakolaisleireissä. He ovat myös edistäneet alueen kolmen pääuskonnon välistä dialogia. Koulussa on oma osasto, jonka nimi on **Musalaha** (arabiankielinen nimi tarkoittaa sovintoa), jossa järjestetään erilaisia seminaareja ja keskustelutilaisuuksia kristittyjen, juutalaisten ja muslimien välillä.

Yksi kunnianhimoisimmista ja vaikeimmista ammattikoulutusprojekteista on **Bajis Ismaelin** johtama yritys täydentää 4000:n israelilaisen turistioppaan joukkoa palestiinalaisilla oppailla. Kysyntää tulee olemaan, varsinkin kun vuosituhannen vaihteessa odotetaan noin viittä miljoonaa kristittyä pyhiinvaeltajaa, joiden kiinnostus luonnollisesti tulee kohdistumaan nimenomaan Betlehemiin, Jeesuksen syntymäkaupunkiin.

Vaikka Arafat on halunnut tukea palestiinalaisten valmiuksia Jeesuksen Kristuksen syntymäpäiväjuhliin, rohkaisemalla muslimejakin osallistumaan ohjelmaan, projekti on silti vaikea. Koulutus täyttää kyllä kaikki ammatilliset vaatimukset, mutta työ- ja kulkulupien saaminen voi olla ylivoimainen tehtävä. Israelilaiset haluavat kontrolloida turisteille annettua informaatiota.

Tämän koulun perustamisen yksi motiivi oli palestiinalaisten kristittyjen poismuuton hidastaminen.

Viimeisen 20 vuoden aikana 60% alueen kristityistä on muuttanut muualle, ei muslimien takia, vaan israelilaisten tuottaman köyhyden ja liikkumisvapauden rajoittamisen turhauttamina. Perinteiset elinkeinot käyvät mahdottomiksi ja Jerusalemissa asuvien lähisukulaisten tapaaminen on ylivoimaisen vaikeaa. Israelin puristuksessa elämä on niin rankkaa, että ne, joilla on kontakteja muissa maissa, mieluiten lähtevät pois.

Enää ei ole ampumista eikä miehitysvallan panssaroituja kulkuneuvoja. On vain jokapäiväistä kulkulupien anomisia ja yksitoikkoista vuodesta toiseen tapahtuvaa hiostamista, herruuden ja valta-aseman osoittamista toisen luokan ihmisille. Kaikelle löytyy yksi ja sama peruste – *security*, turvallisuus.

Saman alueen muslimeistakin yhtä suuri osa muuttaisi, jos vain olisi jonnekin minne mennä. Kristityt ovat yleensä paremmin koulutettuja. Heillä on monipuolisemmat kansainväliset yhteydet ja mahdollisuudet löytää työpaikkoja ulkomailta.

On mahdollista, että pyhän maan kristityt katoavat kokonaan, jättäen jälkeensä vain historiallisia muistomerkkejä. Toivon, että jokainen Israelissa käyvä muistaa solidaarisuutensa, ei vain juutalaisia kohtaan, vaan myös kristittyjä veljiä ja sisaria kohtaan. Heistä suurin osa on palestiinalaisia.

Kristittyjen "vainot".

Israeliin ehkä kaikkein sokeimmin ja ihannoivimmin suhtautuva **Kansainvälinen Kristillinen Suurlähetystö**¹⁹ Jerusalemissa on viime aikoina levittänyt pääministerin kansliasta "vuotanutta" raporttia, jonka mukaan muslimit olisivat ryhtyneet systemaattiseen kristittyjen vainoamiseen alueella.

Koska tietoja uutisoitiin eri puolilla maailmaa, **Evangelicals For Middle East Understanding** -järjestö lähetti 14 akateemikkoa, journalistia ja hyväntekeväisyysjärjestön johtajaa kahden viikon tutkimusmatkalle, jonka tarkoitus oli tarkistaa väitteiden todenperäisyys.

He kiersivät länsirannan ja Gazan alueet keskustellen katolisten, ortodoksien ja protestanttien pappien ja seurakuntalaisten kanssa. Kaikki vakuuttivat yhteistyön muslimien kanssa sujuneen hyvin. Sen lisäksi he haastattelivat paikallisia hyväntekeväisyysjärjestöjen johtajia, koulujen opettajia ja palestiinalaisia viranomaisia. Heidän pääasiallinen havaintonsa oli, että kristityt ja muslimit ilmaisivat joka paikassa intensiivistä halua rauhanomaiseen rinnakkaiseloon.

Heidän mukaansa oli ilmeistä, että Palestiinan alueen kristityillä oli paljon suurempi ilmaisun ja toiminnan vapaus, taloudellinen itsenäisyys ja poliittinen riippumattomuus, kuin useimmissa Lähi-Idän maissa, tai jopa Israelin hallitsemilla alueilla. Arafatin vaimo Suha on kristitty ja monet Arafatin henkilökohtaisista neuvonantajista ovat kristittyjä. Samoin jotkut hänen hallintonsa jäsenet.

Toisin kuin arabivaltioissa palestiinalaisilla on vuosisatoja kestänyt yhteinen historia kristittyjen kanssa ja he ovat tottuneet rauhanomaiseen rinnakkaiseloon samoissa yhteisöissä. Sitäpaitsi palestiinalaiset muslimit ja kristityt ovat Israelin miehityksen aikana kärsineet yhdessä sen seurauksista. Muslimit tietävät myös varsin hyvin, että monet ahdingossa eniten auttaneet humanitaariset järjestöt ovat olleet kristittyjä.

Koko juttu oli lähtenyt liikkeelle viiden palestiinalaisen kristityn väitetystä väärin kohtelusta, jonka sekä **Netanyahun** hallitus että *Kansainvälinen Kristillinen suurlähetystö* välittömästi uutisoi koko maailmalle, konsultoimatta palestiinalaisten kristittyjen johtajien kanssa tai tutkimatta asiaa tarkemmin.

Myös ihmisoikeusjärjestö **LAW**,²⁰ joka pitää palestiinalaisia viranomaisia tarkan syyntä, julkaisi tapauksesta 49:n sivun raportin. Sen mukaan paikallinen ristiriita johtui muista kuin uskonnollisista

¹⁹ Upeasta nimestään huolimatta, järjestöllä ei ole minkäänlaista diplomaattista asemaa tai virallista oikeutta edustaa kristikuntaa. Järjestö vastustaa Jerusalemin tekemistä kansainväliseksi kolmen teistisen pääuskonnon pääkaupungiksi ja palestiinalaisen valtion luomista. Sillä on toimistot yli 50:sä maassa (Suomen osaston puheenjohtaja on entinen Kristillisen puolueen kansanedustaja Ulla Järvillehto), joiden kautta se tekee kaikkensa edistääkseen kristillistä versiota siionismista. Arvostan järjestön arvokasta työtä Venäjän juutalaisten auttamisessa. Sen lisäksi, että he ovat henkisesti ja aineellisesti tukeneet paikallisia juutalaisia eri puolilla Venäjää, he ovat kustantaneet tuhansien juutalaisten matkan takaisin juurilleen. Venäjä onkin ehkä ainoa maa tänä päivänä, jossa juutalaiset eivät todellakaan ole turvassa. Osa kansasta on langennut antisemitistiseen propagandaan ja panee kärsimyksensä heidän syykseen. Silti en voi ymmärtää heidän haluttomuuttaan tiedostaa millä tavalla palestiinalaiset (sekä kristityt että muslimit) joutuvat kärsimään. Tulkitkoon Vanhan Testamentin profetiat millä tavalla tahansa. Jos Jumala on päättänyt tehdä jotain, niin tehköön. Profetiat (tai niiden tulkinnat) eivät velvoita kristittyjä moraalisesti mihinkään. Jeesuksen opetus uhrin puolelle asettautumisesta sensijaan velvoittaa, oli uhri kuka tahansa.

syistä. Itse asiassa alkuperäinen selkkaus lähti liikkeelle kahden pojan tappelusta, Toinen heistä sattui olemaan muslimi ja toinen kristitty. Paikalle osunut palestiinalaispoliisi solvasi aikuisten kuullen kristittyjä naisia huoriksi ja isompi riita oli heti valmis. Sellaisia solvauksia ei tässä kulttuurissa noin vain niellä. Kyseinen poliisi siirrettiin välikohtauksen jälkeen muihin tehtäviin.

Muitakin ongelmia on ollut. Palestiinalaisia muslimeja on käännättämässä sellaisia kristittyjä, jotka samalla ajavat israelilaisten oikeutta kaikkiin valloittamiinsa palestiinalaisten maihin (ja sen lisäksi vielä valloittamattomiin maihin). Esiintyneet ristiriidat ovat enemmän poliittisia ja ihmisoikeuskysymyksiin kuuluvia, kuin uskonnollisia. Näistäkin syistä johtuvia selkkauksia on vain muutama, ja niitäkin on paisuteltu.

Tällainen uutisointi siirtää huomion kokonaan pois israelilaisten ja kristittyjen välisestä ristiriidasta. Samaan aikaan Knessetissä oli esittelyssä laki, jonka mukaan kaikki verbaalinen tai kirjallinen kristinuskon julistaminen olisi kolmen vuoden vankeudella tai huomattavilla sakoilla rangaistava teko.²¹ Sikäli kun kristityt ovat ollenkaan kiinnostuneet ihmisoikeuksista tai uskonnon vapaudesta, tämän lain pitäisi olla paljon suuremman huomion kohteena.

Mutta varsinkin Amerikassa on laaja, rahakas ja vaikutusvaltainen kristillinen fundamentalistiliike (Supersaarnaaja **Jerry Falwell**²² ja hänen *Moral Majority* liikkeensä, **Pat Robertson**, **Benny Hinn** jne), johon **Netanyahu** yleensä vetoaa silloin kun Amerikan hallitus painostaa häntä luovuttamaan lisää valloitetuista maista palestiinalaisille. Heihin menee kuin häkä “luotettavista lähteistä tullut tieto” siitä että palestiinalaiset vainoavat kristittyjä. Se sopii heidän ohjelmaansa liiankin hyvin. He voivat puolestaan painostaa USA:n kongressia ajamalla linjaa, jonka mukaan palestiinalaisille ei pidä antaa enää yhtään mitään.

Heidän tulkintansa mukaan Raamatun profetioissa ennustetaan Israelille nykyistäkin huomattavasti laajempi maa-alue. Joidenkin ihmisten elämässä ennustukset ja profetiat velvoittavat paljon syvemmin kuin yksinkertainen oikeustaju ja moraali, puhumattakaan kansainvälisestä laista taikka vain Jeesuksen opettamasta lähimmäisen rakkaudesta.

Jos Israelin ja palestiinalaisten rauhanprosessi ei etene, on tietenkin mahdollista, että Arafatin johtama sekulaari hallitus häviää sisäisen valtataistelun ja **Hamasin** uskonnolliset kiihkoilijat pääsevät valtaan. Siinä tapauksessa islamilainen *Sharia* -laki voi astua voimaan. Silloin Palestiinan kristityillä olisi yhtä tukalat oltavat kuin esim. Saudi-Arabiassa. Israelilaisten halu sopia palestiinalaisten kanssa on siis elintärkeä kysymys myös paikallisille kristityille. Jos sovintoa ei synny, voi tulla aika jolloin pyhän maan ainoat kristityt ovat todellisuudelta silmänsä sulkevia turisteja.

Buber valitti jo kymmenen vuotta Israelin perustamisen jälkeen:

“Kun me profetaalisen juutalaisuuden seuraajat saavuimme tähän maahan, suurin osa kansasta oli halukkaampi ottamaan oppia Hitleriltä kuin meiltä.”²³

Iltapäivällä kiertelimme Betlehemin kaupunkia ja sen ympäristöä. Katselin palestiinalaisalueelle johtavien teiden reunoja ja ihmettelin miksi ne ovat täynnä rakennus- ja purkujätteitä, sekä muuta kaatopaikkatavaraa.

20 www.lawsociety.org

21 Artikla 174 C. MK Rafael Pinchasin esittelemänä.

22 Joka, sivumennen sanoen matkustaa Israelin hallituksen lahjoittamalla yksityisellä lentokoneella

23 Jewish Newsletter. June 2. 1958.

Myöhemmin luin artikkelin, jonka mukaan monet israelilaiset välttävät kaatopaikkamaksut kускаamalla jätteensä “vihreän linjan” toiselle puolelle, palestiinalaisten alueille. Sinne on kuskattu myös tonneittain myrkyllisiä ongelmajätteitä, jotka aiheuttavat hajuhaittoja ja pohjaveden saastumisia.²⁴ Onko siihenkin olemassa turvallisuussyitä? Mitä tämä kertoo tämän kansan sielusta?

Uusi valtatie Betlehemistä Hebroniin näyttää upealta ja idylliseltä, niinkuin monet muutkin vastarakennetut valtatie. Molemmin puolin satoja, jopa tuhansia vuosia vanhoja oliivipuita.

Satunnainen matkaja ei vain tiedä, että ne halkaisevat palestiinalaiskyliä kahtia. Viljelijöiden tai puutarhurien pääsy omille maille on estetty. Se mikä merkitsee israelilaisille teknologian kehittymistä, liikkumavapautta ja nopeampaa kulkuyhteyttä, merkitsee palestiinalaisille maiden menetystä ja aina vain pidempiä matkoja.

Päästäkseen maille, tien toisella puolella, heidän täytyy anoa kulkulupa, jonka hyvässä lykyssä voi saada viikossa. Mennessään sinne pitkiä kiertoteitä pitkin heitä odottaa tiesulku tiesulun perään, joissa heitä voidaan nöyryyttävästi seisottaa tuntitolkulla auringon paahteessa odottamassa, kun heidän henkilöilystodistuksia tarkistetaan.

Ilmankos palestiinalaiset näkevät tämän vain yhtenä tapana ehkäistä heitä ansaitsemasta elantonsa omista maistaan.²⁵

Koska itse rakastan kiviä ja maiseman muokkaamista niillä, kiinnitin tietenkin huomioni siihen mitä täällä on kivistä tehty. Ihastelin ääneen vasta rakennettua upean näköistä kivimuuria.

Kun Tom kertoi mitä varten se on rakennettu, tunsin nolostuvani. Israelilaiset olivat pystyttäneet sen eristääkseen sitkeästi omistusoikeudestaan kiinni pitävän palestiinalaisperheen ympäröivästä maisemasta.

Kaikki esteettinen ei ole hyvää.

Pyhiä paikkoja...

Myöhemmin iltapäivällä oli pari tuntia vapaata. Sain mahdollisuuden kierrellä vanhaa kaupunkia. Vierailin puutarhassa, jossa on oletettu Jeesuksen tyhjä hauta. Etsin puutarhasta hetken etäisyyttä kaupungin läkähdyttävästä metelistä.

Yllätys yllätys, v. 1891 esiin kaivettu hauta ei ollutkaan tyhjä. Se oli täynnä turisteja.

Kuinka puhuttelevaa. Ikäänkuin olisin nähnyt näitä ihmisiä täynnä olevia hautarakennelmia sadoittain; rukoushuoneita, kirkkoja ja muita paikkoja, jonne uskovat ihmiset kokoontuvat eristäytymään maailman menosta. Monessa on elämää yhtä paljon kuin happikatoisen järven pohjassa.

En halua pilkata pyhiinvaellusturisteja, vaikka en itse koekaan olevani ihan samoilla aaltopituuksilla heidän kanssaan. Olenhan minäkin lapsuudessani tuijottanut pyhän maan karttaa pyhäkoulusta asti. Tästä pienestä maakaistaleesta tuli ikään kuin koti kaukana kotoa. Täällä kaikki uskoni kannalta tärkeät tarinat todella tapahtuivat. Jollakin uskonnollisten tunteiden tasolla tämän maan pitäisi kuulua minulle yhtä paljon kuin juutalaisille ja palestiinalaisille.

²⁴ Ha'aretz June 1.1998.

²⁵ Ha'aretz 30.10.97.

Tämä ei ole vain kaiken alun paikka, vaan myös kaiken lopun paikka, maisema johon Jeesuksen odotettu toinen tuleminen sijoittuu. Koko tähänastinen maailmanhistoria on lapsuuteni opetuksen valossa ollut vain suurta ennalta määrättyä ja salaperäisten vihjeiden kautta ennustettua draamaa, jonka lähtökohta, keskipiste ja loppunäytös on nimenomaan täällä. Tämän draaman loppunäytöksen yksityiskohtien arvailu profetioiden valossa tuntuu olevan joillekin kristityille paljon tärkeämpää kuin koko tilanteen eettinen arviointi.

Muistan hyvin kuuden päivän sodan -67, jolloin Israel, peläten Neuvostoliiton rahoittamien Syyrian ja Egyptin armeijoiden välitöntä hyökkäystä, päätti iskeä ensin. Israel valloitti lyhyessä ajassa Siinain niemimaan, länsirannan, Gazan ja Golanin ylängön.

Suurin ja “profetaalisin” voitto oli kuitenkin Itä-Jerusalemien ja historiallisen itkumuurin valloitus. Ennustettu “*pakanoiden aika*”²⁶ oli vihdoin ohi ja Jeesuksen toinen tuleminen olisi nyt ovella. Silloiset profetioiden tulkitsijat olivat innoissaan ja piirsivät ennustusten pohjalta karttoja, joiden mukaan Israeliin kuuluisi pian suuri osa myös nykyisen Jordanian, Syyrian ja Irakin alueista.

Siihen aikaan minulla ei tullut mieleenkään ajatella palestiinalaisten oikeuksia. Silloisen propagandan mukaan se oli vain keksitty nimi tietyille osalle arabeja, joiden kohtalo oli lähinnä naapurikansojen vastuulla. Se, että joukossa oli suuri kristillinen vähemmistö, ei saavuttanut tietoisuuttani ollenkaan. Kaikki arabit olivat itsestään selvästi juutalaisuuden ja sen myötä kristillisyyden vannoutuneita vihollisia.

Tämän sodan jälkeen suur-Israelia ennustavat kristityt profeetat, kuten **Jerry Farvell**, **Oral Roberts** ja **Hal Lindsey** (jonka kirjoja myytiin Suomessakin kymmeniätuhansia) olivat Israelin hallituksen hemmoteltuja lempivieraita. Heistä tuli, monen suomalaisen pikkuprofeetan myötä 70-luvun tehokkaimpia Jumalan valtakuntaan pelottelijoita:

“Usko Herraan Jeesukseen, niin pelastut välittömästi odotettavissa olevalta Harmageddonin taistelulta ja sitä seuraavalta suuren vihan ajalta.”

Sadat tuhannet pelästyneet ihmiset allekirjoittivat taivaallisen palovakuutuksensa varmistaakseen paikkansa suuressa ylöstempaamisessa, hetkeä ennen kuin maailma syttyy palaamaan. Mikään ei silloin voinut olla kauempana mielestä kuin sodan uhrien ihmisoikeudet. Tärkeintä oli suur-Israelin siunaaminen ja oma tiketti taivaaseen.

Nykyäänkin Israelin valtion laajentamiselle, tai ainakin jo vallattujen alueiden lopulliselle liittämiselle emämaahan, on varmaan paljon enemmän tukijoita fundamentaalikristittyjen kuin juutalaisten joukossa. Israelin valtio idealisoidaan ja arabeja demonisoidaan. Profeetaalisten karttojen ja aikajanojen piirtäminen on paljon helpompaa kuin Jeesuksen julistaman sovinnon luominen, itseensä meneminen ja anteeksi antaminen. Onko kaiken loppu todella niin lähellä, että kaikki rauhan tekeminen on vain valheellista ajan hukkaamista?

Kristillisyyden historia on täynnä esimerkkejä profetioin perustellusta kohtaloudesta, joka riisuu yksilön täysin vastuusta tämän hetken valinnoistaan. Teologisoitu fatalismi on aina vapauttanut uskovat moraalisesta vastuustaan, sokeuttanut kriittisen ajattelun ja lamaannuttanut alkeellisenkin oikeudentajun. Jos tulevaisuus on ennalta määrätty, pitää vain huolehtia siitä, että itse on voittajien puolella.

Työssämme tapaamme jatkuvasti ihmisiä, jotka muistelevat noita aikoja katkeransävyyisellä kaiholla. Toisaalta se oli intensiivisen tarkoituksen tunnun ja historiallisen huippuhetken elämisen aikaa. Opiskelut laiminlyötiin (koska Jeesus kuitenkin tulee ihan pian), ihmissuhteilla ei ollut niin väliä

(tärkeintä oli suhde Jumalaan), Raamattuja piiloteltiin metsiin (koska “Punainen Peto” hyökkäisi kohtaidästä) ja kavereihin ei tutustuttu, heitä vain pelastettiin. Into ja pelko antoivat elämään säpinää, mutta nuoruus meni hukkaan.

Täällä me vielä olemme. “Punainen peto” on kuollut, EU (muinaisen Rooman valtakunnan ennustettu uudelleen herääminen) on laajentumassa yli kaikkien ennustusten ja Israelista ei vielä kukaan ole tullut naapuriensa lopullista nujertajaa. Kaikki ennustukset ovat menneet pieleen. Maailman loppu ei vielä kukaan ole tullut, eikä “tuhatvuotinen valtakunta” ole vielä kukaan alkanut. Jäljellä on vain pienten yksityisten maailmojen loppu, joukko kyynisiä sydämiä ja varovaista tarkoituksen etsimistä maailmassa, joka vastoin kaikkia odotuksia edelleen pyörii saman auringon ympärillä.

Olen vuosia odotellut, että Suomen herätyskristillisyydessä joku ottaisi edes alkeellisen jälkivastuun menneiden vuosikymmenien hourailusta, varmoina esitettyjen ennustusten pieleen menemisestä ja siitä suunnattomasta psyykkisestä hädästä, jonka tämä moraalisesti vastuuton ihmisten peloilla ratsastelu aiheutti. En ole toistaiseksi nähnyt mitään sinne päin viittaavaa. Uusia profetioita tuotetaan toteutumattomien tilalle, eikä kukaan ehdi edes pitää lukua kaikesta siitä UKP:stä,²⁷ mitä vuosien varrella on syötetty.

Miksi ei joku uuden sukupolven teologi, sosiologi, psykologi tai vaikka joku manipulointimenetelmiin erikoistunut tutkija ole ottanut tätä satoja tuhansia suomalaisia kouristanutta ilmiötä edes tutkimuksen kohteeksi? Olisiko sellainen vieläkin liian vaarallista? Herättäisikö se liian vahvoja intohimoja? Olisiko sellaisen tutkimuksen tekijä yhtäkkiä fanaattisten uskovien uhkasoittojen, juurujen ja panettelelujen kohteena? Luulen että olisi.

Itsekin jonkin verran pelkään, että näitten muistiinpanojen julkaisemisen tähden voimme menettää joitakin tukijoitamme. Se on riski, joka minun olisi pitänyt ottaa jo monta vuotta sitten.

Israeliin tulevat kristityt ovat paljon kiinnostuneempia näistä kuolleista kivistä kuin saman alueen kristityistä alkuasukkaista, palestiinalaisista veljistä ja sisarista, näkymättömän Jumalan temppelin elävistä kivistä²⁸ Useimmat kristityt turistikot ovat autuaan tietämättömiä siitä, että täällä edes asuu arabikristittyjä. Nämä unohdetut kristityt ovat ainoita kristittyjä maailmassa, jotka poliittisista syistä eivät ole vapaita vierailemaan näissä pyhissä paikoissa.

Jos minä ryhtyisin turistioppaaksi täällä, aloittaisin kiertueen viemällä ryhmän viimeksi hajoitetun palestiinalaiskodin rauniolle. Yrittäisin järjestää retkiä juutalaisten siirtokuntiin ja sen jälkeen palestiinalaisten slummeihin. Lopuksi voisimme käydä *Friendship House*ssa, jossa yritetään rakentaa sopua osapuolten välillä. Kaikkiin muihin kohteisiin on jo olemassa valmiiksi koulutetut oppaat.

Se siitä uhoamisesta. Enhän ole edes itse tehnyt sellaista retkeä. Joten mistä tulee haluni heti heittäytyä asiantuntijaksi? Jostakin muistan lukeneeni, että yhden päivän vierailun jälkeen voisi kirjoittaa vaikka kirjan, mutta vuoden asumisen jälkeen ei irtoaisi yhtään varmaa lausetta. Ei ole vaikea päätellä kumpaan ryhmään itse kuulun.

Ei täällä taideta turhaan pelätä, että vuosituhannen vaihteessa kaupunki tulee kuhisemaan itseään Jeesuksiksi uskovia hörhöjä. Tauti tarttui minuun jo ensimmäisen vuorokauden aikana.

Erään auton takapuskurissa oli tarra, joka huvittaa vieläkin:

“Honk if you are Jesus.”

²⁷ UKP = uskonnolla kuorrutettua potaskaa.

²⁸ 1Piet 2:5. 5 ”Ja rakentukaa itsekin elävinä kivinä hengelliseksi rakennukseksi.”

...vai pyhiä asenteita.

Palaan vastahakoisesti tööttäilevien autojen ja tuotteitaan koväänisesti myyvien katukauppiaiden meluun.

Yritän mielikuvituksessani siirtyä pari tuhatta vuotta taaksepäin. Jossain näissä maisemissa Jeesus katseli samaa kaupunkia, sen normaalia arkea (silloin ainakin desibeleissä mitattuna hiljaisempaa menoa), ja itki.

*“Kun Jeesus tuli lähemmäksi ja näki kaupungin, hän puhkesi itkuun sen tähden ja sanoi: “Kunpa sinäkin tänä päivänä ymmärtäisit, missä turvasi on! Mutta nyt se on sinun silmiltäsi kätkeyty””*²⁹

“Jerusalem, Jerusalem! Sinä tapat profeetat ja kivität ne, jotka on lähetetty sinun luoksesi. Miten monesti olenkaan tahtonut koota lapsesi, niin kuin kanaemo kokoaa poikaset siipiensä suojaan!

*Mutta te ette tahtoneet tulla.”*³⁰

Tämä on varmasti yllämainitun vertauksen väärinkäyttöä, mutta minua huvittaa ajatuskin siitä, mitä tapahtuisi jos kanaemo poikasineen eksyisi joihinkin näistä kullatuista muistokirkoista, jotka on pystytetty Jeesuksen eri elämänvaiheiden kunniaksi. Onko kanaemon hoivaamisvietti liian yksinkertainen, arkinen ja naiivi kuva Jumalan asenteesta ihmiskuntaa kohtaan? Sen mukaan ei tarvita uhreja, ei pyhiä kanaloita, ei kultamunia – eikä komeasti kirjailtuja ylikukkoja. Tarvitaan vain suostumista Jumalan varauksettomaan rakkauteen.

Jeesus osoitti samoihin maisemiin rakennettuja upeita uskonnollisia muistomerkkejä ja sanoi:

*“Voi teitä! Te rakennatte muistomerkkejä profeettojen haudoille, mutta ketkä heidät tappoivat?”*³¹

Tämä oli vain yksi niistä viiltävän tarkoista kysymyksistä, joilla Jeesus yritti paljastaa ihmisille edelleen vallalla olevan uskonnollisesti, poliittisesti tai spontaanin psykologisesti pyhitetyn väkivallan ketjun, jonka uhriksi oli kohta itsekkin joutuva. Hän astui vapaaehtoisesti pyhitetyn väkivallan hampaisiin.

Hän ei kuollut anarkian, laittomuuden tai erityisen julmuuden tähden, vaan yhteiskuntajärjestyksen, yleisen mielipiteen, konsensuksen ja siitä poikkeavien hiljaisuuden uhrina. Hänet tapettiin ihan “hyvistä” syistä.

Ulkoisesti mikään ei muuttunut, mutta tästä lähtien kaikki maailman vallat ja voimat joutuisivat kuuntelemaan viattoman uhrin hiljaista ääntä. Hän eli todeksi Jumalan väkivallattoman tahdon. Hän ilmoitti ihmiskunnalle, että Jumala ei sittenkään ole se, joka vaatii uhreja, vaan asettautuu uhrin rinnalle. Hän antautui uhriksi, sen sijaan että olisi turvautunut uusia uhreja vaatimaan valtaan tai voimaan. Hän ei jatkanut arkipäivän ytimeen pesiytynyttä jokaihmissen normaaliväkivaltaa.

Ehkä mekin, jos seuraamme Jeesusta, voimme löytää oman polkumme, sellaisen tavan elää, joka ei jätä jälkeensä loukattuja, tuomittuja, hylättyjä, erotettuja tai tapettuja ihmisiä – uusia uhreja.

Vaikka väkivallan uhreja tänään on enemmän kuin koskaan, meillä on yhä vähemmän “hyvistä syistä” sorrettuja, vainottuja, kidutettuja ja tapettuja. “Hyvät” ja “pyhät” syyt alkoivat vähetä sen jälkeen kun Jeesus paljasti että *sellaisia ei yksinkertaisesti ole olemassa.*

Ei ole olemassa pyhiä sotia. On vain sotia. Ei ole olemassa hyvää väkivaltaa. On vain väkivaltaa.

29 Luuk. 19:41,42.

30 Luuk. 13:34.

31 Luuk. 11:47.

Tässä maassa ja näillä kaduilla, joilla kuljen, kummastakaan ei ole puutetta.

Olen ohittanut jo kymmeniä sotilaita. Heidän tehtävänsä on suojella minua väkivallalta. Olen kiitollinen heidän palveluksestaan, vaikka sydämessäni uskon, että he samalla takaavat väkivallan jatkumisen.

Monet kristityt, jotka historiallisista syistä pitävät tätä paikkaa pyhänä, unohtavat mestarinsa esimerkin innostuessaan tukemaan epäpyhää nationalismia, ajamaan yhden kansakunnan etuja muiden kustannuksella, vihollisen ihmisarvosta välittämättä ja palestiinalaisista uhreista piittaamatta.

Pyhät paikat eivät ole läheskään niin tärkeitä kuin Jeesuksen opettamat pyhät asenteet: Maailman katseleminen uhrien näkökulmasta, vihollisten puolesta rukoileminen ja rauhan rakentaminen.

Jokainen yritys pyhittää tietty poliittinen ideologia, kansakunta tai maantieteellinen paikka niin korkealle, että siihen liittyvät toimenpiteet ovat moraalisen kritiikin saavuttamattomissa, on Jeesuksen opetuksen ja esimerkin valossa väärin. Se on hänen paljastamansa pyhitetyn väkivallan jatkamista.

Palestiinalaispapiin vesipiippu

Illalla ajoimme **Bir Zeitin** kylään, jossa on noin 4000 asukasta (8000 on maanpaossa).

Paikallinen katolinen seurakunta halusi ydinjoukkoineen viettää juhlailtaa World Visionin kunniaksi, kiitoksena kaikesta WV:n antamasta tuesta. En alkuun ollut kovin innostunut. Pelkäsin että tylsistyn ja tulen vain vihaiseksi jäykän muodollisista seremonioista ja pitkistä valheellisen imarteluvista puheista. Taas kerran huomasin olevani ennakkoluulojeni riivaama. Tällä kertaa ne onneksi murtuivat.

Meidät ohjattiin upean kirkon kupeeseen rakennettuun “kansan ravintolaan.” Johan mielenkiintoni heräsi. Kirkko ja ravintola rinta rinnan!? Ravintola oli entisen kaatopaikan päälle rakennettu kaunis ulkoterassi, jonka yhteydessä oli myös pieni puutarha ja lasten leikkipaikka. Se oli suuren kylän ainoa julkinen kokoontumispaikka. Siellä saivat sekä kristityt että muslimit viettää häitään, järjestää sukujuhliaan tai muuten vain tulla viettämään aikaa yhdessä. Se toimi kuin suomalainen työväentalo aikanaan – paitsi että se oli kirkon rakentama.

Noin 25 000 markan sijoitus tuotti alusta lähtien vastaavan määrän kuukausiansioita seurakunnalle, joka käytti kaikki tulot palkataksaan työttömiä palestiinalaisnuoria ravintolan keittiöön.

Henki oli alusta lähtien rento ja sydämellinen. Paikalla oli noin 30 seurakunnan vastuujäsentä. Yksi heistä, **Yossef**, halusi ojentaa Tom **Gettmanille** itse veistämänsä taideteoksen, johon oli sommiteltu **World Visionin** logo. Vieressäni istuva pappi, **Abuna Emile Salaayta**, kertoi osan Yossefin tarinasta:

Hänen kaksi vanhinta lastaan saivat tutustua isäänsä vasta kun tämä oli istunut seitsemän vuotta “tutkintovankeudessa”, ilman varsinaista syytettä. (Noin 250,000 16-40 vuoden ikäistä palestiinalaista on istunut samasta syystä israelilaisten vankiloissa, monet heistä kidutettuina.) Vankilasta päästyään hän sai kaksi lasta lisää. Vastuullisena ja auttamishaluisena miehenä hän oli vapauduttuaan pyytänyt mahdollisuutta palvella kansaansa kirkon kautta. Silloinen pappi oli torjunut hänet, koska mies oli kommunisti. Nykyinen nuori pappi, Abuna, otti heti mieheen yhteyttä. Nyt hän oli seurakunnan aktiivisimpia jäseniä.

Vastapäätä minua istui nuori palestiinalaisnainen, joka oli jotenkin onnistunut hankkimaan itselleen apurahan opiskellakseen farmaseutiksi Ranskassa. Unelma toteutui monen vaikeuden kautta. Ensinnäkin Ranskan suurlähetystö oli 20 km:n päässä Jerusalemissa, eikä hänen sallittu mennä sinne anomaan viisumia. Homma hoitui monen välikäden kautta faksilla.

Seuraava ongelma oli kaikkien lupakirjojen hankkiminen päästääkseen lentokentälle. Päästyään vihdoinkin maasta hän ei uskaltanut koko opiskeluaikana tulla tervehtimään äitiään, koska ei voinut olla varma pääseekö enää ulos maasta.

Opiskelutoverit Ranskassa pitivät hänen tarinoitaan liioitteluna. Eihän demokraattisessa sivistysvaltiossa voi olla tuollaista syrjintää. Heidän silmänsä avautuivat vasta kun he tulivat myöhemmin tervehtimään häntä. He saivat vapaasti juhlia Jerusalemin yöelämässä, mutta Rebekka ei voinut liittyä heidän seuraansa, koska oli palestiinalainen.

Hän jutteli iloisesti, ilman mitään ilmeistä katkeruutta. Mutta illan aikana näin hänen muutaman kerran tuijottavan tyhjiyteen kostein silmin. Arvelin että meidän läsnäolomme oli muistutus siitä vapaudesta, josta hän ei ehkä koskaan pääsisi nauttimaan. Olisin halunnut halata häntä, mutta muistin, että tässä kulttuurissa vain samaa sukupuolta olevat ovat vapaita koskettamaan toisiaan.

Ruuan jälkeen papit ja muutamat muut miehet kaivoivat esille vesipiippunsa. Ensimmäistä kertaa elämässäni pääsin sellaista maistelemaan – vieläpä suoraan papin piipusta. Jos en matkustaisi vain yhdellä koneeseen kannettavalla pienellä matkalaukulla, olisin ostanut vesipiipun mukaani. Sitä olisi mukava poltella vieraiden kanssa auringon laskun aikaan laiturilla.

Papit vastasivat välillä kännyköihinsä. Kymmenet heidän rakentamansa koulut ovat ensi viikolla aloittamassa lukuvuottaan ja koulukuljetusten järjestäminen on hirveän vaikeaa. Auton hankkiminen on melkein ylivoimaisen israelilaisen pykäliston ja mielivallan takana. Pitää organisoida vapaaehtoisia. Jostain pitää hankkia lisää pulpetteja, jne, jne. Kännykkä taskuun ja taas polteltiin kiitollisin mielin vesipiippua.

Illan lopuksi sain papilta lahjaksi aidon palestiinalaispäähineen. Muutaman vuoden rumentumisen jälkeen minun ei tarvitse kasvattaa kuin parran sänki ja panna huivi päähäni, niin olen ilmetty Arafat.

Viimeiseksi ennen nukkumaan menoa ajattelen Rebeekan tyhjää katsetta, ja miltä tuntui jättää hänet ilman rohkaisevaa halausta. Mieleeni tuli ystäviä Neuvostoliiton ajalta, joille kävin rajan takana pitämässä salaisia seminaareja. Tuntuu vaikealta olla vapaa ihminen, joka jättää toisen oman maansa vangiksi. Rebekka on kuitenkin valinnut tehdä työtä pienessä olemassaolostaan taistelevassa palestiinalaisessa lääketehtaassa. Kaikki vienti ja tuonti on tietenkin israelilaisten kontrollissa.

Tuntui hyvältä viettää iltaa ihmisten kanssa, jotka kaikista vaikeuksista huolimatta eivät ole antautuneet katkeraan epätoivoon, vaan palvelevat Jumalaa, auttavat lähimmäisiään ja iloitsevat siitä mistä voivat. Jumala heitä siunatkoon.

Vielä ehdin nukkua muutaman tunnin ennen kuin nousen kuudelta ehtiäksemme viettää koko päivän Gazassa. Muistan hyvin milloin olen viimeksi mennyt siihen aikaan nukkumaan, mutta milloinkahan olen herännyt siihen aikaan aamusta?

Sunnuntai 23.7. klo 03.00

Maailman suurin ulkoilmavankila

Tie Gazaan oli autio ja tyhjä. Kun tulimme ensimmäiselle tarkastuspisteelle ennen rajaa, sotilas yritti tylysti käännättää meidät takaisin sanomalla, että raja on suljettu. En tiedä mitä kaikkea **Tom Gettman**

auton ulkopuolella selitti ja mitä papereita hän näytti. Tiedän vain, että hänellä on varsin kunnioitettava diplomaattinen ura takanaan. Pääsimme kuitenkin jatkamaan. Rajalla piti keksiä uudet selitykset.

Ihastuin uudesta leimasta passissani. Tom varoitti, että se tietäisi ongelmia kun lähden maasta. Auto piti tietenkin jättää rajan taakse, mutta pääsimme kuitenkin läpi. Toisella puolelle meitä oli vastassa WV:n Gazan työn koordinaattori **Yasser Toshtash**. Meidän ei tarvinnut kävellä koko sitä kolmen kilometrin matkaa, jonka kymmenet tuhannet palestiinalaiset joutuvat kävelemään saadakseen ylittää rajan – silloin kun se on auki.

Niin alkoi päivän kiertue maailman suurimmassa ulkoilmavankilassa. Israel valloitti alueen -67 ja hallitsi sitä tavalla, joka nosti palestiinalaiset yleiseen kansannousuun, *intifadaan* parikymmentä vuotta myöhemmin.

Oslon rauhansopimuksen mukaisesti Gaza on jo kolme vuotta ollut palestiinalaisten osittaisessa itsehallinnassa. Kuitenkin se on kuin täyteen pakattu akvaario, johon Israel joko päästää happea tai sitten ei.

Yli miljoona palestiinalaista elää 360 km² alueella. Noin 75% heistä on alkuperäisiltä asuinalueiltaan karkotettuja palestiinalaisia ja heidän jälkeläisiään. Loput ovat alkuperäisasukkaita. Se on yksi maailman tiheimmin asutuista alueista. Silti 4,6% väestön kasvulla väkiluku kaksinkertaistuu noin 15:ssä vuodessa.

Gaza ei ole yhtenäinen alue. Parhaat ja hedelmällisimmät maa-alueet on vahvasti linnoitettujen israelilaisten siirtokuntien hallinnassa. Niissä asuu virallisesti noin 5-6000 israelilaista. Suurin osa heistäkin yöpyy omilla sydänmaillaan.

Ajoimme muutaman siirtokunnan ohi. Jos siihen vain olisi ollut mahdollisuus, olisin mielelläni käynyt heitä haastattelemassa. Vaikka heidän asuntonsa olivat hienot ja puutarhansa upeat, en voinut ymmärtää kuinka kukaan haluaisi asua niin eristettynä. Jokaisesta siirtokunnasta kulkee vain heitä varten tarkoitettu suora, hyvin hoidettu ja tietenkin muusta alueesta tarkoin eristetty tie Israeliin. Kaikki tapaamamme palestiinalaiset tiesivät Tom Gettmanin juutalaiseksi, eikä hänen tarvinnut pelätä ketään.

Ajelimme vuoroin EU:n rahoittamien hienojen kerrostalokorttelien sileillä, ja hyvin pestyillä kaduilla ja vuoroin niiden välittömässä läheisyydessä olevien slummien läpi. Milloinkaan en ole nähnyt elintasoerojen vaihtuvan niin rajusti yhdellä kadun ylityksellä.

Ensimmäinen kohteemme oli amerikkalaissyntyisen palestiinalaisen, **Gerry Shavan**, perustama kuurojen klinikka ja koulu **Atfaluunassa**.

Se oli koko alueen ylpeys. Johtajakin sanoi suoraan, että lahjoittajatkään eivät aina halua nähdä avustuskohdetta, joka on huomattavasti hyväkuntoisempi kuin lähialueen talot. He mieluummin rahoittaisivat ihmisiä, jotka suostuvat työskentelemään vallitsevan elintason mukaisesti. En jaksanut jäädä pohtimaan tämän kysymyksen eettisiä ulottuvuuksia. Ihailin vain hänen pioneerityönsä aikaansaannoksia. Koulun yhteyteen on kehitetty kuurojen klinikka, kaikkine tarvittavine tutkimusvälineineen. Heillä on myös kuulolaitteiden tuotantoa sekä ammattikoulutusta ja työllistämishjelmia kuuroille.

Tällä hetkellä 150 kuuroa kaikkein köyhimmistä oloista saavat koulutuksensa täällä. Noin 300 lasta on jonossa, mutta lisäopettajien palkkaan ei vielä ole rahaa. WV on koulun tärkein tukija. Tänä vuonna saimme ensimmäistä kertaa apua myös **World Bankilta** (180 000 mk) tukeaksemme kuurojen koulua

ja muutamia vastasyntyneiden klinikoita. Se oli ainutlaatuinen luottamuksen osoitus World Visionin organisoimalle työlle. Tietääkseni vain kuusi avustusjärjestöä on koskaan saanut rahaa Maailman pankilta. Meillä oli noin 25 000 mk:n avustus mukanamme. Se oli tarkoitettu koululuokkien sisustamiseen.

Yhteistoiminta palestiinalaisten viranomaisten kanssa on kuulemma toiminut hyvin. Tontti on saatu lahjoituksena heiltä. Muodollista tukea ja rohkaisua on sadellut sen jälkeenkin. Jonkun verran myös koulutarvikkeitaakin ovat antaneet. Klinikan kuulolaitteita Gerry ei kuitenkaan enää myy Arafatin korruptoituneille viranomaisille, ennen kuin edellisen erän laskut on maksettu.

Seuraavaksi kävimme luovuttamassa 800 koulupukua, jotka WV on teettänyt paikallisilla vaatureilla. Eri koulujen opettajat kävivät niitä hakemassa.

Sieltä lähdimme seuraamaan pukujen jakamista oppilaille. Isät, muhamettilaisen kortteliyhteisön johtajat organisoivat jaon. Äidit ja lapset vastasivat nimenhuutoon. Näennäisestä kaaoksesta ja huumaavasta metelistä huolimatta kaikki tapahtui suorastaan sotilaallisesti kurinalaisesti. Ilmassa oli todellisen kansanjuhlan tuntua.

Vaikka YK:n alainen UNRWA32 on vastuussa pakolaisten perustarpeista, sen ohjelmaan ei kuulu köyhyyden eliminointi. Eikä YK voi sitä nykyisillä resursseillaan edes tehdä. USA:lla on miljardivelat maksamatta yhteisölle, jonka auktoriteettiin se turvaa aina kun haluaa käydä sotaa.

Äitien joukossa oli yksi kainalokepeillä kulkeva mies, joka oli mielenosoituksen aikana saanut dum-dum luodin jalkaansa. Hän haki puvut kahdelle mukana olevalle lapselleen. Hän herätti minussa erityistä myötätuntoa, mutta en kehdannut kysyä missä hänen vaimonsa oli.

Jätimme lapset sovitteluun koulupukujaan ja lähdimme tutustumaan Arafatin kristityn vaimon **Suhan** aloitteesta perustettuun kehitysvammaisten lasten kouluun.

Suha on viime vuosina heittäytynyt suorasanaiseksi palestiinalaisen hallinnon arvostelijaksi.

Palestiinalaiset poliisit käyttävät kidutusta vankiensä kuulusteluissa vähintään yhtä ahkerasti kuin isreliläiset, eikä heillä ole läheskään sellaista lain kirjaimen kunnioitusta kuin Israelilaisilla. Siksi ihmisoikeusrikkomukset täälläkin puolella rajaa ovat aika yleisiä. Pidätykset voivat olla aika mielivaltaisia ja tiedotusvälineiden sensurointia harjoitetaan täälläkin (Israelin painostuksesta). Palestiinalaisryhmien sisäisissä taisteluissa on tänä vuonna tapettu yhdeksän ihmistä, joista kaksi oli jo pidätettynä.

Arafatin hallinnon korruptio on laajasti tunnettu. Se ei nauttinut luottamusta ainakaan niiden ihmisten parissa, joiden kanssa me juttelimme. Joidenkin ministeriasuntojen näkeminen alueella, jossa työttömyysprosentti on 75%, teki minulle hyvin ilmeiseksi ainakin yhden syyn siihen. Ne pistivät silmään kuin Rolls Royce kaatopaikalla.

Ajoimme myös Arafatin oman asunnon ohi. Se oli alunperin yksinkertainen neljän huoneen asunto. Arafatin vaimo ei kuitenkaan jaksanut asua siinä kaikkien henkivartijoiden ja muun henkilökunnan kanssa. Siksi hän vaati vastahakoiselta mieheltään toisen, yksityisemmän kerroksen rakentamista. Sen seinät on koristeltu kristillisaiheisilla kuvilla. Kaksikerroksisenakaan Arafatien talo ei mitenkään herätä huomiota. Se ei ole yhtään sen komeampi kuin naapurin pieni baptistikirkko.

Suha on vastikään TV:ssä haukkunut pystyyn ne korruptoituneet ministerit, joita Arafat ei monista kehoituksista huolimatta ole erottanut.

“Itsehallinnon ministerit ovat katastrofi. Kukaan heistä ei hoida työtään... Palestiinalaiset viranomaiset ovat kokonaan Israelin vallassa, joka kontrolloi kaikki tärkeimmät päätökset ja kuin kukkona tunkiolla meillä on omat ministerimme, jotka rakentavat yksityispatatsejaan pakolaisleirien naapuriin.”³³

Samalla hän puolustaa miestänsä. Arafat on hänen mukaansa askeettinen kitupiikki, joka ei suostu ottamaan vastaan, tai antamaan, mitään lahjoja. Vihkisormuksenkin Suha osti itse. Yasserilla itsellään on hänen mukaansa vain kaksi pukua ja 15 vuotta vanhat verkkarit, joita ei saa heittää pois. Suhan iltarituaaliin kuuluu matka johonkin Gazan kahdeksasta pakolaisleiristä. Hän kuuntelee asukkaiden valituksia, tekee muistiinpanoja ja rakentaa omat sosiaaliset aloitteensa niiden pohjalta.

Yksi niistä on tämä vammaisten koulu.

Halusin vieraillla nimenomaan siinä, koska olimme etukäteen valinneet sen yhdeksi mahdolliseksi projektiksi, joita meillä olisi mahdollisuus tukea Suomen valtion antaman tuen avulla.

Tällä hetkellä 46 oppilasta saavat koulussa fysioterapian ja psykologisen avun lisäksi normaalin peruskoulun ohjelman mukaista opetusta. Ilahduttavan erikoista oli se, että koulutukseen osallistuu myös terveitä lapsia. Molempia ryhmiä yritetään opettaa tulemaan toimeen toistensa kanssa. WV:n antama tuki kohdistuisi tämän toiminnan laajentamiseen, kauempana asuvien vammaisten opetukseen ja kuntoutukseen.

Sieltä matka jatkui aivan Egyptin rajan tuntumaan, suunnattoman slummin keskelle, **Rafan** rehabilitointikeskukseen, jossa, hoidetaan, koulutetaan ja työllistetään vammaisia lapsia.

Paikallisena vapaaehtoistyönä alkanut projekti sai ensimmäiset palkkarahansa Suomen World Visionin kautta. Samoihin aikoihin saimme Suomen valtion tuella rakennettua keskuksen yhteyteen myös pienen leikkikentän. Kuulostaa vaatimattomalta, mutta tämän hökkelimeren keskellä se on luksusta, jota nämä lapset eivät taatusti ole aikaisemmin nähneet.

Nyt rakennusta oli laajennettu, lisääntyviä hoito- ja luokkatarpeita vastaamaan. Työntekijät olivat ilmeisen väsyneitä, mutta rehellisen ylpeitä aikaansaannoksistaan. Seuraavaksi he suunnittelevat laajentavansa työtä hankkimalla asianmukaisesti varustetun pakettiauton, jolla kuntouttajat ja opettajat pääsisivät niiden lasten luokse, jotka asuvat liian kaukana keskukselta.

Kun teimme lähtöä Rafasta, tapasimme amerikkalaissyntyisen palestiinalaisen insinöörin, joka sukulaisvierailullaan oli tullut tutustumaan keskukseseen. Hän oli niin innostunut näkemästään, että tiedusteli meiltä lähintä World Visionin toimistoa, jonka kautta voisi tukea kodittoman kansansa lapsia. Se oli ilahduttava yllätys. WV:n Gazan alueen vuosibudjetti on vain 1,6 miljoonaa markkaa ja kaippaa kipeästi lisärahoitusta.

Kumiluoteja keuhkoissa

Kotimatalla sain kuulla palasia kuljettajamme **Yasserin** tarinasta. Hän tulee alunperin hyvin rikkaasta perheestä, joka v. -48 sodan aikana joutui luopumaan maistaan ja omaisuudestaan. Hänellä on edelleen keuhkoissaan neljä kumiluotia (sisältä lyijyä), muistona yöstä, jolloin hänen isänsä sai sydänkohtauksen. Hän juoksi ulos hakeakseen isälleen apua ja sai luodit vastaukseksi.

Viisi vuotta sitten hän aloitti työskentelemällä vapaaehtoisena WV:n projekteissa. Nyt tämä neljän lapsen isä vastaa kaikista Gazan alueen projekteista. Vaikka Yasser on Jerusalemin toimiston palkkaama, hän ei useinkaan pääse edes tärkeisiin palavereihin, koska toimisto on Jerusalemissa. Kysellessäni minkälaisena hän näki alueen tulevaisuuden, tämä kaikkea muuta kuin pessimistinen mies kertoi, ettei nähnyt minkäänlaista toivoa paremmasta. Jos Gazan eristäminen ja palestiinalaisten oikeuksien sorto jatkuu, hän oli varma siitä, että yleiset väkivaltaisuuudet puhkeavat uudestaan viimeistään vuoden parin päästä.

Siihen oli helppo uskoa ajaessamme suuren siirtokunnan ohi, joka laski jätevetensä suoraan palestiinalaisten maille. Hajusta, hyttysistä ja nöyryytyksestä kärsivien naapureiden patoutunutta vihaa ei voi olla ymmärtämättä.

Kuuluisa rotusorron vastustaja, arkkipiispa **Desmond Tutu**, sanoi että hänen silmissään länsirannan ja Gazan tilanne muistuttaa hyvin paljon **Etelä-Afrikan** tilannetta *apartheidin* aikana.³⁴

Siirtokuntia rakennetaan palestiinalaisten omistamille alueille koko ajan lisää, vaikka 30% jo nyt rakennetuista siirtokuntien asunnoista ovat tyhjiä. Miksi ihmeessä? Israelin ulkoministeri Ariel Sharon ilmaisi sen turhia hienostelematta kehoittaessaan siirtokuntalaisia valtaamaan niin monta kukkulaa kuin vain mahdollista. On luotava mahdollisimman monta "maantieteellistä tosiasiaa" ennen kuin lopullinen rajanveto lyödään lukkoon.

"Kaikki, minkä me nyt otamme, myös pysyy meidän hallussamme."

Arafat puolestaan yrittää epätoivoisesti perustaa palestiinalaista valtioita maailman suurimmalle kansalliskotia vailla olevalle etniselle ryhmälle. Hänelle tämän valtion luominen tuntuu tällä hetkellä olevan paljon tärkeämpää kuin ihmisoikeuksien vaaliminen omien joukossa.

Käymieni keskustelujen pohjalta arvelen, että hänen lojaalisuutensa korruptoituneita ministereitään kohtaan on vanhan soturin lojaalisuutta taistelukumppaneitaan kohtaan. "Rintamakaveria ei jätetä," vaikka hän olisi tehnyt mitä. Hänen kristitty vaimonsa ja heidän yhteinen kolmivuotias lapsensa saattavat olla hyvin ratkaisevassa asemassa, kun Arafat yrittää rakentaa maailman maantieteellisesti repaleisimman valtion toistaiseksi miehitetuille alueille, joista Israel on luovuttanut vasta 3%, nekin toisistaan eristettyinä pieninä sirpaleina.³⁵

Jos Netanyahun edustaman ylivallan on vaikea tehdä rauhaa, niin vielä vaikeampaa se on katkeran altavastaajakansan johtajalle.

Kolme maailmaa yhdessä päivässä

Illan suussa saavuin takaisin hotelliin. Olin täynnä slummeja, pölyisiä teitä, hikisiä huoneita, vammaisia lapsia ja lämpimiä virvoitusjuomia. Sänky ja maailman yleisin pääntyhjennyskone, televisio, tarjosivat houkuttelevaa helpotustaan. Mutta en ollut vielä saanut tarpekseni. Sitä paitsi minulla oli vain vuorokausi jäljellä tässä pyhyiden ja pahuuden maassa.

Tarkistin vain CNN:ltä olivatko amerikkalaiset keksineet lisää pommituskohteita. Eivät onneksi olleet. Moraalista korkeatasoisuuttaan ja kristillisyyttään mainostava USA ei vielääkään ole keksinyt hampashampaasta parempaa ratkaisua terrorismille. Maailman vanhin uskomus elää ja voi hyvin: *"Vain väkivalta voi voittaa väkivallan."*

34 Alunperin Israeli daily Ha'aretz. Siteerattu Palestine Perspectives, Jan/Febr 1990

35 Katseltuani myöhemmin Etelä-Afrikan TV:stä tunnin mittaista vanhan vapisevan miehen haastattelua, uskon, että tämä ikänsä sotinut luontainen diktaattori on oikeasti taipunut rauhan tielle ja tekee kaikkensa sen onnistumiseksi.

Toisaalta, kuinka vastustamattoman helppoa siihen onkaan uskoa. Kuinka väistämättömältä tuntuukaan kiusaus tulla vihollisensa kaltaiseksi.

Saatuani CNN:ltä varmistuksen siitä että Harmageddonin taistelu ei vielä ole alkanut, lähdin kävelyllä. Halusin nähdä kuinka juutalaiset juhlivat sapatin päättymistä. Kävelin Länsi-Jerusalem puolelle. Siellä kokonaiset korttelit ja niiden väliset kadut olivat muuttuneet yhdeksi massiiviseksi ruokaravintolaksi. Täällä olisi todella mukavaa – jos ei olisi juuri tullut Gazasta, todellisuudesta, josta useimmat israelilaiset tietävät hyvin vähän ja haluavat tietää vielä vähemmän.

Mutustelin jotain eksoottisen tulista sämpylää. Sammuttelin suussa riehuva tulipaloo kevytkokiksella ja katselin haikeana korostetun seksikkäästi pukeutuneita nuoria. Surullinen maailmanparantaja tuns hetken huolta oman vyötärönsä ympäröimistä.

Ikään kuin en vielä nähtäisi tarpeeksi vastakohtia, jätin tämän aistillisuuden ja nautinnon keitaan taakseni. Lähdin etsimään ortodoksijuutalaisten kortteleita.

Hyvin ehdottomat fanaatikot ja kaiken maailman fundamentalistit kuitenkin kiehtovat minua kovasti. Olenhan itsekkin loppujen lopuksi aika ehdoton ihminen.

Ties vaikka tulis juttuun jonkun kanssa, ja saisin tutustua heihin vähän lähempää. Tosin eräs paikallinen opas oli varoittanut:

“Jos niille alueille menet, niin älä nyt ihmeessä näytä heille rintakarvojesi. Voit vaikka saada turpiisi.”

Joten uhmasin ahtaan paikan kammoani ja napitin paitani tiukasti ylös asti. Muutaman korttelin päässä maisema ja tunnelma vaihtui.

Kadut olivat kapeita ja autioita. Avointen ikkunoiden takaa kuului railakasta yhteislaulua. Tämä oli toisenlainen tapa juhlaa sapatin päättymistä. (Mieleeni tulvi muistoja lapsuuteni helluntalaisista rukouskokouksista ja varhaisaikuisuuteni karismaattisista ylistyslauluista.) Yhteenkään kokoukseen en kuitenkaan uskaltanut lähteä kuokkimaan.

“Tämä on jo kolmas maailma yhden päivän aikana” ajattelin ja kuljin tunnelmaa kuulostellen. Tunsin itseni tunkeilijaksi, hävyttömäksi vakoilijaksi, jolla ei oikeastaan olisi ollut oikeutta liikkua täällä kuulumatta heihin. Nämä ihmiset elivät aivan omassa maailmassaan.

Vähän ennen puolta yötä kokonaisia perheitä alkoi purkautua kaduille. Ihmettelin kuinka pienet lapsetkin jaksoivat valvoa näin myöhään. Jokainen suunnisti kotiaan kohti, kiinnittämättä minuun minkäänlaista huomiota. Olin ainoa “tavallisesti” pukeutunut ihminen, jonka olin viimeiseen tuntiin nähnyt. Olin hirveästi halunnut pysäyttää jonkun perheen ja vaikka haastatella heitä, mutta ylitsepääsemätön ujous piti minut mykkänä.

Lopulta heräsin huomaamaan, ettei minulla ole hajuakaan siitä missä olin ja missä päin hotellini voisi olla. Pian kaikki olisivat lämpimissä kodeissaan, ja minä jäisin vieraan maailman keskelle eksyneeksi orvoksi piruksi. Rohkaisin mieleni ja kysyin tietä kahdelta mustapukuiselta mieheltä, jotka sujuvalla englannin kielellä osoittivat minulle suunnan. Hotelliin ei ollut kuin vajaan tunnin kävelymatka – *Halle... Lujaa.*

Vannoutuneelle kuntoistujalle tämä oli rankka päivä.

Täällä hotellissa kuuntelen viimeisiä uutisia amerikkalaisten pommituksista Sudaniin ja Afganistaniin. Pääministeri **Netanyahu** kiirehti ensimmäisenä ylistämään pommitusta. Varsin ymmärrettävää. Onhan hän itsekkin harjoittanut enemmän kollektiivista rankaisua kuin diplomatiaa.

Sunnuntaina 23.7. klo 23.00.

Lentokoneessa, matkalla **Johannesburgiin**.

Buber-instituutti

Ennen lähtöäni halusin vielä toteuttaa yhden unelman: Minun oli välttämättä päästävä Jerusalemin yliopistossa olevaan **Buber-instituuttiin** ja siellä vielä jäljellä olevaan Buberin työhuone-kirjastoon.

Sain järjestettyä tapaamisen instituutin nykyisen johtajan, tri. **Dov Friedlanderin** kanssa.

Päästyäni yliopiston alueelle kyselin lukuisilta juutalaisilta opiskelijoilta tietä Buberin instituuttiin. Kukaan ei tietänyt siitä mitään. Lopulta kysyin eräältä musliminaiselta. Hän osasi heti neuvoa minulle tien.

Tri Friedlander ilmoitti surukseni, että yliopiston laajennustöiden³⁶ Buberin henkilökohtainen kirjasto on juuri nyt laatikoissa. Ensi vuonna se avataan uudestaan yleisölle, mutta vain lasiseinien takaa. Alkuperäisen huoneen henkeä ei enää pääse haastelemaan, eikä hänen kirjojaan enää pääse koskettelemaan.

Voihan räkä ja aasin uloste. Kun ensi kertaa elämässäni nöyryyn todelliselle ihailijamatkalle, Buber-fani tripille, pyhiinvaellukseni kohde onkin pakattu piiloon.

Ystävällinen tri Friedlander antoi minulle jonkin verran uusia osoitteita ja kontakteja, joiden kautta löydän sellaista materiaalia Buberista, jota minulla ei vielä omassa kirjastossani ole.

Hän myös kertoi, että Buberin dialogista perintöä pidetään yllä mm järjestämällä puhekielen kurseja joihin osallistuu tasaväkisesti juutalaisia, muhamettilaisia ja kristittyjä. Kieliopetuksen lisäksi kurssiin kuuluu tutustuminen toistensa kulttuuriin. Koko kurssi osallistuu jokaisen uskonnon pyhien päivien viettämiseen ja oppii niiden sisällön.

Kaikessa arkisuudessaan projekti kuulosti todella upealta ja olen vakuuttunut siitä, että Buber itse olisi mielissään siitä tavasta, jolla hänen sovintoon ja vuorovaikutukseen pyrkivää elämäntyötään käytännössä kunnioitetaan.

Juutalainen rauhan rakentaja

Vaikka hänen muistoaan tällä tavalla kunnioitetaankin, hän on omiensa joukossa kaikkea muuta kuin kansallissankari. Pikemminkin hän on pistin lihassa, jonka muistoa täytyy muodollisesti pitää yllä hänen saamansa kansainvälisen huomion ja arvostuksen tähden.

Silti juuri Martin Buber, enemmän kuin kukaan muu, oli se, joka valmisti saksalaisuuteen sulautuneita juutalaisia kohtaamaan kärsimyksensä. Hän pelasti lukemattomia juutalaisia hengellisestä epätoivosta. Buberin vaikutuksesta monet juutalaiset tulivat ymmärtämään jotain siitä, miksi heitä vainottiin. Hän antoi heille syyn kantaa keltaista Daavidin tähteä suoraselkäisesti. Vainoista pelastuneet saivat hänen kauttaan innoituksen palata luvattuun maahan.

Vaikka Buber ei uskollisesti seurannut juutalaisten rituaaleja, eikä säännöllisesti käynyt edes synagoogassa, hän luki jokaisen pääsiäisaterian yhteydessä traditionaalisen *Haggadah* -rukouksen. Hän

³⁶ takiaNiihinkin liittyy surullinen yksityiskohta: Viisi palestiinalaista perhettä, jotka ovat asuneet alueella kauemmin kuin Israelin valtio on ollut olemassa, pakotetaan muuttamaan pois uuden parkkialueen tieltä.

vain jätti siitä pois epäoikeudenmukaisena kokemansa rukouksen, jossa pyydettiin Jumalaa vuodattamaan vihansa pakanakansojen ylle.

Jo vuonna 1920 Buber oli nuoren sionistisen liikkeen johtohahmona kiivaasti vastustamassa juutalaisen identiteetin nostamista minkään muun kansakunnan yläpuolelle.

Hän piti alusta lähtien välttämättömänä yhteistyötä palestiinalaisten ja ympärillä elävien arabikansojen kanssa. Hän halusi rakentaa Palestiinaan pieniä kyläyhteisöjä, jotka olisivat esimerkkejä, ensimmäisen maailmansodan runtelemalle maailmalle, eri kansakuntien välisestä yhteistyöstä. Juutalaisten piti hänen mukaansa elää naapuriensa kanssa oikeudenmukaisesti. Juutalaisten piti edesauttaa myös arabikansojen keskinäistä yhteistyötä, eikä vietellä heitä vihollisikseen, joiden kanssa olisi myöhemmin mahdotonta tehdä sovintoa.

Kansallisuushysterian varaan rakennettu valtio ”*tulee Molokiksi, joka syö kansalaistensa parhaimman nuorison.*” Hänen varoituksensa osoittautui traagisen profeetaaliseksi.

Buberin ajatukset olivat vainotulle kansalle liikaa. Vain muutamat hänen ystävänsä uskoivat, että oli väärin rakentaa ”moderni” valtio, joka asettaa omat etunsa muiden edelle. Sionistinen kongressi yksinkertaisesti siivosi julkilausumistaan pois Buberin ehdotukset yhteistyöstä arabien kanssa, vaikka ne oli komiteatasolla jo hyväksytyt.

Hän yritti epätoivoisesti muistuttaa juutalaisia siitä, että Jumala, joka vapautti juutalaiset Egyptin orjuudesta, on sama Jumala, joka johdatti filistealaiset Kaftorista ja syyrialaiset Kiiristä,³⁷ mutta turhaan.³⁸ Jumalan lupauksilla ryyditetty kansalliskiihko voitti oikeudenmukaisuuden.

Kun arabit alkoivat mellakoida juutalaisia vastaan v. 1920, Venäjällä syntynyt sionistijohtaja **Vladimir Jabotinsky** perusti *Haganahin* (juutalaisten puolustusarmeijan) ja johti heidät taistelussa arabeja vastaan.

Buber ei pitänyt tästä. Hän teki seuraavan vuosikymmenen aikana ahkerasti työtä vastustaakseen väkivaltaa. Hän keskittyi kannattamaan pientä *Brit Shalomin* (= rauhan liitto) ryhmää, joka yritti kaikin tavoin saada juutalaisia rakentamaan sopua ja yhteistyötä arabien kanssa. Buber ei halunnut kohottaa sionismia kansalliseksi egoismiksi. Hän yritti saada juutalaisia edes mielessään vaihtamaan roolia palestiinalaisten kanssa:

”Miltä teistä tuntuisi jos te olisitte tämän maan asukkaita ja joutuisitte ottamaan vastaan arabit maanpaosta omaan naapuristoonne? Vasta sen tajuamisen jälkeen herkistymme välttämään epäoikeudenmukaisuuksia heitä kohtaan. Jotta pääsisimme tavoitteeseemme, meidän keinomme täytyy olla yhtä oikeudenmukaiset kuin päämäärämme.”

Vielä ensimmäisen sodan aattona, jolloin Buber oli jo muuttanut Jerusalemiin, hän neuvotteli arabien kanssa ja yritti luoda yhteistyötä juutalaisten ja arabien välillä. Hänen mielestään liian monet hänen maamiehistään olivat omaksuneet Hitlerin tavan turvautua voimaan, eikä Henkeen.

Sodan puhjettua hänen talonsa jäi arabien valloittamalle puolelle Jerusalemiä. Se jäi ainoaksi hyvin varjelluksi taloksi koko miehityksen aikana. Arabit kunnioittivat Buberia ja kutsuivat häntä ”*vanhaksi pyhimykseksi.*” He jopa auttoivat Buberin 20 000 kirjan kirjaston salakuljettamisessa Jerusalemin juutalaisten valloittamalle puolelle.

37 Aamos. 9:7.

38 Friedman. s.120-124.

Sodan jälkeen Buber ennusti, että tulevaisuudessa juutalaiset joutuisivat uhraamaan parhaat voimansa sotateollisuudelle, koska eivät ajoissa keskittyneet yhteistyön rakentamiseen.

Buberilla oli siionistinen visio, mutta hän ei suostunut siihen, että se alittaisi moraaliset minimivaatimukset, ja sulkisi ulkopuolelleen koko muun maailman. Ehkä juuri siksi hänet leimattiin omiensa joukossa usein petturiksi.

Buber palasi ensimmäistä kertaa Saksaan 1951. Sodan loppumisesta oli vasta kuusi vuotta. Saksalaiset kirjakustantajat halusivat palkita hänet omalla rauhanpalkinnollaan.

Miten hän saattoi juutalaisena suostua vastaanottamaan sellaista kansalta, joka oli vasta murhauttanut miljoonia juutalaisia? Eikö jokainen saksalainen muka ollut osavastuussa kansanmurhaan?

Auschwitzin ja **Treblinkan** ympärillä asuvat ihmiset tiesivät hyvin, että jotain kauhistuttavaa oli tekeillä, eivätkä tehneet mitään. Monet muutkin tiesivät tai aavistivat, mutta vaikenivat visusti. 75-vuotias Buber sanoi arvostelijoilleen:

“Sydämeni, joka on hyvin tuttu inhimillisen heikkouden kanssa, kieltäytyy tuomitsemasta lähimmäistäni siitä ettei hän uskaltanut ryhtyä marttyyriksi.”³⁹

YK:n pääsihteeri **Dag Hammarskjöld** tunnisti Buberissa hengenheimolaisen. Hänen mielestään Buber olisi ansainnut kirjallisuuden **Nobel**-palkinnon. Sen sijaan Hammarskjöld päätyi (kesällä -59) ehdottamaan hänelle Nobelin rauhanpalkintoa, ponnisteluistaan kansojen ja uskontojen välisen vuorovaikutuksen edistämiseksi.

Rauhanvälitysmatkallaan Kongossa Hammarskjöld aloitti Buberin kirjan, *Minä - Sinä* kääntämisen ruotsiksi. Hän ehti kääntää ensimmäiset 12 sivua ennen kuin hänen koneensa ammuttiin alas. Viimeisellä lentomatallaankin hän keskittyi käännöstyöhön. Buber sai Hammarskjöldin elämän viimeisen kirjeen, tuntia sen jälkeen, kun oli kuullut tämän murhasta, tammikuun 18. 1962. Kahden rauhan tekijän syvä ystävyys päättyi toisen väkivaltaiseen kuolemaan.

Saman vuoden lopussa Buber joutui julkiseen ristiriitaan Israelin pääministeri **Ben Gurionin** kanssa ,koska vastusti **Adolf Eichmannin** teloitusta. Buber ei olisi voinut keksiä tehokkaampaa tapaa joutua epäsuosioon. Hänen mielestään mikään ihmisen keksimä rangaistus ei olisi voinut tehdä oikeutta Eichmannin tekemille rikoksille. Silti sydän pakotti hänet olemaan uskollinen käsitykselle, että käsky ”älä tapa”, koskee yhtäläillä valtioilla, kuin yksilöillä. Elämän kunnioituksesta ei saanut luopua pahimmankaan vihollisen edessä.

Buberin tapa haastaa epäjumalaksi korotettu juutalaisten kansallisuuskiihko ja hänen yrityksensä rakentaa sopua arabien kanssa, ei ollut kovin tervetullut virallisissa piireissä. Useimmat arabitkaan eivät siitä pitäneet. Vaikka Buber ei ollut kristitty, hän oli tässä suhteessa kristillisempi kuin useimmat kristityt.

Hän näki Jumalan liian suurena ja sovinnollisena kelvatakseen keinotekoisia valtarajoja ylläpitäville ihmisille. He yrittivät käyttää Jumalaa rajojensa perusteluna ja puolustajana, sensijaan että olisivat pyytäneet Häntä auttamaan eroittavien rajojen ylittämässä.

Turvallisuus yli kaiken

Tom Gettman kehotti minua varaamaan ainakin neljä tuntia lentokentällä, koska arvasi **Gaza**-leiman passissani tuottavan ongelmia. Niinhän siinä kävi, että passin tarkastaja ohjasi minut välittömästi kuulusteluun. Vajaan kahden tunnin ajan minulta kysyttiin samoja kysymyksiä uudestaan ja uudestaan. Turvallisuusnäkökulmasta katsottuna typerin niistä oli:

“Miksi autatte palestiinalaisten lapsia, onhan meillä köyhiä israelilaisiakin?”

Eniten tällaisessa kuulustelussa jälkepäin rassaa kaikki ne oikeat ja nasevat vastaukset, jotka keksii vasta kun on liian myöhäistä.

Muutaman kerran hiillyin sen verran että minua piti rauhoitella tuon jo tutuksi käyneen selityksen avulla:

“Ymmärrättehän, teemme tämän vain turvallisuussyistä.”

En todellakaan ymmärtänyt. Mitä ihmeen tekemistä meidän avustuskohteillamme on Israelin turvallisuuden kanssa?

Matkustan vain yhden käsitavaraksi sallitun matkalaukun kanssa, jonka olen aina saanut ottaa mukaani koneeseen. Tällä kertaa sääntöjä muutettiin. Koneeseen sain ottaa vain yhden Buberin kirjan ja muistiinpanolehtiöni.

Minun tulkintani koko jupakasta on:

“Olette seurustelleet väärin ihmisten kanssa. Älkää enää tulko takaisin. Jos tulette teemme matkanne vieläkin hankalammaksi.”

Turvallisuus on se taikasana, jolla voi perustella melkein mitä tahansa. Ei yhden, kieltämättä vähän epämääräisen näköisen, suomalaisen kuulustelu ja matkatavaroiden takavarikointi tuo mitään dramaattista lisää ihmiskunnan kokonaiskärsimyksen mittaan. Se on vain pieni kiusan teko, joka itse asiassa pönkittää horjuvaa uskoa omaan tärkeyteeni. Mutta palestiinalaisten jatkuva nöyryyttäminen ja ihmisoikeuksien rikkominen, turvallisuuden nimissä, vain lisää tämän, jo tarpeeksi väkivaltaa kokeneen, kansan turvattomuutta.

On todella traagista että valtio, joka perustettiin maailmalla vainottujen juutalaisten turvakodiksi, on tänään ainoa maa maailmassa, jossa juutalaiset eivät elä turvassa.

Lopuksi

Tom Gettmanin ystävä, varaulkoministeri **Beiler Yossi**, oli **Rabinin** kanssa kun tämä ammuttiin. Hän oli myös mukana **Oslon** rauhanneuvotteluissa ja kirjoitti siitä myöhemmin kirjan, *The Process*. Hän kertoi Tomille surreensa sitä että kummankaan osapuolen johtajat eivät koskaan kertoneet kansalleen kuinka paljon he olivat salaisten rauhanneuvottelujen aikana oikeasti oppineet kunnioittamaan toisiaan ja jopa pitämään toisistaan.

Vähän ennen kuolemaansa Rabin oli sanonut Yossille, että jokainen, joka valtaa toisen väkisin, menettää sielunsa. Hän piti välttämättömänä että valtausten aikana tehdyt vääryydet korjattaisiin nopeasti, muuten niillä olisi kuolettavat seuraukset Israelin kansan omalle sielulle.

P.S.

Niinkuin saatoin arvata, matkatavarani eivät saapuneet samalla lennolla. Sain ne parin päivän päästä. Onneksi oli kuitenkin Buberin kirja ja hammasharja. Mitäpä muuta minä olisin tarvinnutkaan valmistautuakseni luennoimaan World Visionin kansainvälisille johtajille.

Hänen palveluksessaan:*Daniel Nylund*